

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa syyskuussa 2002 tehdyn sopimuksen Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännöllä, joka hyväksyttiin Yhdistyneiden Kansakuntien diplomaattikonferenssissa vuonna 1998, perustettiin Kansainvälinen rikostuomioistuin, jolla on valtuudet käyttää toimivaltaansa henkilöihin, jotka ovat syyllistyneet vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin. Rooman perussäännön mukaan tuomioistuin on kansainvälinen oikeushenkilö ja sillä on myös tehtäviensä hoitamiseen ja päämääriensä toteuttamiseen tarvittava oikeustoimikelpoisuus. Rooman perussäännön mukaan tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella myös sellaiset erioikeu-

det ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen päämäärien toteuttamiseksi. Näistä erioikeuksista ja vapauksista määrätään yksityiskohtaisemmin Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä sopimuksessa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 22 päivänä heinäkuuta 2004, ja siihen on tähän mennessä sitoutunut kymmenen valtiota. Sopimus tulee Suomen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona hyväksymiskirja on talletettu. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	4
4. Esityksen vaikutukset.....	4
5. Asian valmistelu	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön	6
2. Lakiehdotuksen perustelut	20
3. Voimaantulo.....	20
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	21
4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	21
4.2. Käsittelyjärjestys.....	23
LAKIEHDOTUS	25
Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopi- muksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	25
(SUOMENNOS)	26

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö (SopS 55—56/2002) hyväksyttiin 17 päivänä heinäkuuta 1998. Alankomaiden Haagissa sijaitsevan tuomioistuimen tehtävänä on tuomita vakavimmista, laajamittaisista kansainvälisistä rikoksista, jotka koskevat koko kansainvälistä yhteisöä. Tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat sen perussäännössä määritellyt joukkotuhonta, rikokset ihmisyyttä vastaan ja sotarikokset. Lisäksi toimivalta voidaan myöhemmässä vaiheessa ulottaa hyökkäysrikokseen. Tuomioistuin voi tuomita vain luonnollisia henkilöitä, ei oikeushenkilöitä. Sen toimivalta on toissijaista ja täydentää kansallista toimivaltaa.

Suomi ratifioi perussäännön 29 päivänä joulukuuta 2000. Koska perussääntö sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia ja muutenkin eduskunnan suostumusta edellyttäviä määräyksiä, ratifiointia edelsi eduskunnan hyväksyminen (HE 161/2000 vp; EV 213/2000 vp). Perussääntö tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002 ja siihen on tähän mennessä sitoutunut kaikkiaan 94 valtiota.

Perussääntö sisältää joitakin tuomioistuimen, sen henkilökunnan sekä oikeudenkäynteihin osallistuvien asianajajien, asiantuntijoiden, todistajien ja eräiden muiden henkilöiden erioikeuksia ja vapauksia koskevia määräyksiä. Määräykset ovat melko yleisluonteisia, ja niissä lähdetään osittain siitä, että erioikeuksista ja vapauksista määrätään tarkemmin erillisessä sopimuksessa.

2. Nykytila

Rooman perussäännön erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset ovat Suomessa voimassa perussäännön voimaansaattamislain ja -asetuksen säännöksinä. Perussäännön 48 artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen päämäärien toteuttamiseksi. Tuomioistuimen henkilökunnalla ja oikeudenkäynteihin osallistuvilla asianajajilla, asi-

antuntijoilla, todistajilla ja eräillä muilla henkilöillä on artiklan 2—4 kappaleen mukaisesti sellaiset eriaisteiset erioikeudet ja vapaudet, joita heidän tehtäviensä riippumaton hoitaminen edellyttää. Vahvin asema on tuomioistuimen tuomareilla, syyttäjällä, apulaissyöttäjillä ja kirjaajalla, joiden asema vastaa artiklan 2 kappaleen mukaan diplomaattisten edustustojen päälliköiden asemaa, kun he hoitavat tuomioistuimen tehtäviä tai näiden tehtävien osalta. Toimikautensa päätyttyä tuomarit, syyttäjät, apulaissyöttäjät ja kirjaaja ovat vapautettuja oikeudellisesta vastuusta virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Artiklan 3 ja 4 kappaleen mukaan tuomioistuimen muulle henkilökunnalle ja sellaisille muille artiklassa erikseen luetelluille henkilöryhmille, joiden edellytetään oikeudenkäyntien yhteydessä olevan läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, myönnetään erillisessä sopimuksessa tarkemmin määritellyt erioikeudet ja vapaudet. Artiklan 5 kappaleessa määrätään erioikeuksista ja vapauksista luopumisesta.

Erioikeuksia ja vapauksia koskevien Rooman perussäännön määräysten katsottiin merkitsevän poikkeuksia Suomessa voimassa olevista laeista erioikeuksiin ja vapauksiin oikeutettujen henkilöiden virkatoiminnan osalta. Hallituksen esityksessä todetaan, että kyseisten määräysten voidaan katsoa sisältävän sellaisia erioikeuksia ja vapauksia, joita on Suomessa myönnetty useille eri järjestöille sekä näiden edustajille vuonna 1958 annetun YK:n ja sen erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan lain nojalla (laki Yhdistyneiden Kansakuntien erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen samoin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä sekä eräille muillekin kansainvälisille elimille myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista, 386/1958). Hallituksen esityksessä todetaan kuitenkin edelleen, että perussäännön erioikeuksien ja vapauksien hyväksyminen tämän lain nojalla olisi kuitenkin kysymyksenalaista uuden perustuslain 80 §:n 1 momentin sisältämän asetuksenantovallan

alaa rajaavan lakivarauksen johdosta, vaikka laki aikanaan olikin hyväksytty perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta katsoikin lausunnossaan (PeVL 45/2000 vp), ettei mainitun lain valtuutussäännöstä enää voida käyttää perusteena käsitykselle, että kansainvälisten velvoitteiden määräykset erioikeuksista ja vapauksista eivät kuuluisi lainsäädännön alaan.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen tarkoituksena on määritellä yksityiskohtaisesti Rooman perussäännön 48 artiklassa tarkoitettujen erioikeudet ja vapaudet. Se noudattaa rakenteeltaan ja sisällöltään Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevia yleissopimuksia (SopS 23—24/1958), joita useimmat kansainvälisten järjestöjen vastaavat sopimukset noudattavat. Erioikeuksia ja vapauksia myönnetään paitsi tuomioistuimelle itselleen ja sen henkilökunnalle sekä tuomioistuimelle tehtäviä suorittaville asiantuntijoille, myös sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin osallistuvien valtioiden sekä hallitustenvälisten järjestöjen edustajille samoin kuin tuomioistuimen oikeudenkäyntiin osallistuvien valtioiden edustajille. Rikostuomioistuimen toiminnan luonteesta johdetaan, että erioikeuksia ja vapauksia myönnetään tavanomaista useammantyyppisille henkilöryhmille, joihin kuuluvat edellä mainittujen lisäksi myös oikeudenkäyntiavustajat ja syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustavat henkilöt, todistajat, uhrin ja muut henkilöt, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa.

Sopimus ei velvoita Suomea myöntämään erioikeuksia ja vapauksia Suomea sopimusvaltioiden kokouksessa tai sen apuelinten kokouksissa edustaville henkilöille tai tällaisiin kokouksiin osallistuville Suomen kansalaisille. Sopimus antaa sopimusvaltioille myös mahdollisuuden rajoittaa erioikeuksien ja vapauksien myöntämistä alueellaan muihin erioikeuksia ja vapauksia sopimuksen mukaisesti nauttaviin henkilöryhmiin kuuluville kansalaisilleen ja pysyville asukkailleen. Mi-

käli tätä mahdollisuutta halutaan käyttää, siitä on tehtävä ilmoitus sopimuksen allekirjoittamisen, ratifioinnin tai hyväksymisen tai sopimukseen liittymisen yhteydessä. Esityksessä ei ehdoteta, että Suomi antaisi tässä tarkoitettua ilmoitusta. Kysymystä käsitellään yksityiskohtaisemmin sopimuksen 23 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Esityksen tavoitteena on saada eduskunnan hyväksyminen sopimukselle. Esitys sisältää ehdotuksen myös niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4. Esityksen vaikutukset

Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen tavoiteltuna vaikutuksena on täydentää Rooman perussäännön määräyksiä ja määritellä tuomioistuimelle, sen henkilökunnalle ja oikeudenkäynteihin osallistuville asianajajille, asiantuntijoille, todistajille ja eräille muille henkilöille, kuten uhreille, sellainen oikeudellinen asema ja erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeellisia tuomioistuimeen liittyvien tehtävien riippumattoman hoitamisen kannalta. Sopimukseen sisältyy määräyksiä myös sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin osallistuvien valtioiden ja hallitustenvälisten järjestöjen edustajien sekä tuomioistuimen oikeudenkäyntiin osallistuvien valtioiden edustajien erioikeuksista ja vapauksista. Sopimuksen määräykset ovat yksityiskohtaisia ja tavoiteltu vaikutus on saavutettavissa välittömästi sopimuksen määräysten ja blankettilain nojalla.

Sopimus sisältää joitakin vero- ja tullivapauksia, joiden julkistaloudelliset vaikutukset ja muut taloudelliset vaikutukset olisivat kuitenkin hyvin vähäisiä. Rikostuomioistuimella ei ole Suomessa sellaista toimintaa, josta olisi odotettavissa verotuloja, joten tuomioistuimen verovapaudella ja tullivapauksilla ei olisi valtion- tai kunnallistalouden kannalta merkitystä. Rikostuomioistuimen tuomareita, syyttäjää, apulaissyöttäjiä, kirjaajaa, apulaiskirjaajaa sekä syyttäjän toimiston ja kirjaamon henkilökuntaa koskeva tuloverovapaus merkitsee sitä, että tuomioistuimen suomalainen henkilökunta ei olisi tuomioistuimelta saamiensa palkkojen, palkanlisien tai kulu-

korvausten osalta Suomessa verovelvollinen siitä riippumatta, täytyvätkö yleiset verovelvollisuudesta vapautumista koskevat edellytykset. Näiltä osin Suomi voi menettää vähäisessä määrin verotuloja. Tuomioistuimen palveluksessa on tällä hetkellä suomalainen tuomari sekä kaksi suomalaista kirjaamon henkilökunnan jäsentä. Sopimuksella ei ole vaikutusta viranomaisten tehtäviin eikä organisaatioihin. Sopimuksen erioikeudet ja vapaudet koskisivat käytännössä hyvin rajattua henkilöpiiriä. Siinä määritellyt henkilöt asetettaisiin muihin Suomen oikeudenkäyttöpiirissä oleviin henkilöihin nähden edullisempaan asemaan. Erityisasema olisi kuitenkin rajoitettu toimintaan, joka liittyy rikostuomioistuimen tehtävien suorittamiseen ja vastaisi muille kansainvälisissä järjestöissä toimiville henkilöille myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia.

5. Asian valmistelu

Rooman perussäännön hyväksynyt YK:n diplomaattikonferenssi hyväksyi työnsä päätteeksi myös päätöslauselman F, jolla muun muassa erioikeuksia ja vapauksia koskevan sopimuksen neuvottelemineen annettiin rikostuomioistuimen perustamista valmistelleen, kaikille diplomaattikonferenssiin kutsutuille valtioille avoimen toimikunnan tehtäväksi. Neuvottelut aloitettiin toimikunnan kuuden-

nessa istunnossa joulukuussa 2000 ja saatiin päätökseen toimikunnan kahdeksannessa istunnossa lokakuussa 2001. Toimikunnan hyväksymä sopimusluonnos samoin kuin eräät vielä avoimeksi jääneet kysymykset siirrettiin käsiteltäviksi Rooman perussäännön sopimusvaltioiden kokouksen ensimmäisessä istunnossa syyskuussa 2002. Sopimusvaltioiden kokous hyväksyi lopullisen sopimustekstin 9 päivänä syyskuuta 2002 ja se oli avoina allekirjoittamista varten 30 päivään kesäkuuta 2004. Kaikkiaan 54 valtiota on tähän mennessä allekirjoittanut sopimuksen, ja sen on ratifioinut tai hyväksynyt kymmenen valtiota. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 22 päivänä heinäkuuta 2004.

Suomi allekirjoitti sopimuksen 10 päivänä syyskuuta 2002. Sopimuksesta pyydettiin ennen sen allekirjoittamista lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä.

Hallituksen esitys on laadittu ulkoasiainministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lausunnoissa esitetyt näkemykset on otettu huomioon esitystä viimeisteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdannossa viitataan Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön ja sen erioikeuksia ja vapauksia koskeviin määräyksiin.

1 artikla. Käsitteiden käyttö. Sopimuksen 1 artiklassa määritellään seuraavat sopimuksessa käytetyt keskeiset käsitteet: perussääntö, tuomioistuin, sopimusvaltiot, sopimusvaltioiden edustajat, sopimusvaltioiden kokous, tuomarit, puheenjohtajisto, syyttäjä, apulais-syyttäjät, kirjaaja, apulaiskirjaaja, oikeudenkäyntiavustaja, pääsihteeri, hallitustenvälisen järjestöjen edustajat, Wienin yleissopimus, ja oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelu koskevat säännöt. Todettakoon, että käsitteissä "sopimusvaltiot" ja "sopimusvaltioiden edustajat" sopimusvaltiolla viitataan tähän sopimukseen sitoutuneisiin valtioihin, joiden ei edellytetä olevan Rooman perussääntöön sopimusvaltioita, kun taas käsitteessä "sopimusvaltioiden kokous" sopimusvaltiolla tarkoitetaan ainoastaan Rooman perussääntöön sitoutuneita valtioita.

2 artikla. Tuomioistuimen oikeudellinen asema ja oikeushenkilöllisyys. Artiklan mukaan tuomioistuin on kansainvälinen oikeushenkilö ja sillä on myös tehtäviensä hoitamiseen ja päämääriensä toteuttamiseen tarvittava oikeustoimikelpoisuus, johon sisältyy erityisesti oikeus tehdä sopimuksia, oikeus hankkia ja luovuttaa kiinteää ja irtainta omaisuutta sekä oikeus olla oikeudenkäynnin osapuolena. Artikla, joka sisällöltään vastaa Rooman perussääntöön 4 artiklan määräyksiä, on sisällytetty sopimukseen, koska on mahdollista, että kaikki tämän sopimuksen sopimusvaltiot eivät ole sitoutuneet Rooman perussääntöön.

Yhteisön, organisaation tai vastaavan oikeushenkilöllisyydestä sekä siihen liittyvästä oikeuskelpoisuudesta ja oikeudellisesta toimintakyvystä säädetään Suomessa lailla. Tällaisia säännöksiä sisältyy esimerkiksi yhdistyslakiin (503/1989), lakiin avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988), osakeyhtiölakiin (734/1978), osuuskuntalakiin (1488/2001) ja säätiölakiin (109/1930).

Suomessa ei ole kansainvälisten järjestöjen oikeushenkilöllisyyttä koskevaa yleistä lainsäädäntöä vaan kansainvälisten järjestöjen oikeushenkilöllisyydestä ja oikeustoimikelpoisuudesta säädetään yleensä blankettilailla, jolla saatetaan voimaan kyseessä olevan järjestön perustamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset, mukaan lukien kyseisen järjestön oikeushenkilöllisyyttä koskeva määräys. Tällainen laki on myös jo voimassa oleva laki Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussääntöön soveltamisesta (1284/2000).

3 artikla. Tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevat yleiset määräykset. Artikla vastaa Rooman perussääntöön 48 artiklan 1 kappaletta. Sen mukaan tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen päämäärien toteuttamiseksi. Näitä erioikeuksia ja vapauksia täsmennetään sopimuksen muissa artikloissa. Rooman perussääntöön 48 artiklan 1 kappale on Suomessa voimassa perussääntöön voimaansaattamislain nojalla.

4 artikla. Tuomioistuimen toimitilojen loukkaamattomuus. Artiklan mukaan tuomioistuimen toimitilat ovat loukkaamattomat. Artiklan määräys poikkeaa Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Paikkaan kohdistuvasta etsinnästä säädetään pakkokeinolain (450/1987) 5 luvussa.

5 artikla. Lippu, tunnus ja merkit. Artiklan mukaan tuomioistuimella on oikeus pitää esillä lippuaan, tunnustaan ja merkkejään toimitiloissaan sekä virkakäyttöön tarkoitetuissa ajoneuvoissaan ja kuljetusvälineissään.

6 artikla. Tuomioistuimen, sen omaisuuden ja varojen koskemattomuus. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuin sekä sen omaisuus ja varat on vapautettu kaikenlaisesta lainkäytöstä, mikäli tuomioistuin ei jossakin erityisessä tapauksessa ole nimenomaisesti luopunut tästä koskemattomuudesta. Koskemattomuudesta luopumisen ei kuitenkaan katsota tarkoittavan täytäntöönpanotoimia. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen omaisuus ja varat ovat vapautetut etsin-

nästä, takavarikosta, pakko-otosta, menetyksi tuomitsemisesta ja pakkolunastuksesta sekä kaikista muista täytäntöönpano-, hallinto-, oikeus- ja lainsäädäntötoimenpiteistä. Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomioistuimen omaisuus ja varat ovat vapaat kaikenlaisista rajoituksista, valvonta- ja sääntelymääräyksistä ja maksuaikarajoituksista niiltä osin kuin se on tarpeen tuomioistuimen tehtävien hoitamiseksi.

Artiklassa myönnettävät erioikeudet ja vapaudet noudattavat kansainvälisille järjestöille yleisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia mutta poikkeavat monilta kohdin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee järjestön ja sen omaisuuden vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Omaisuuden vapautus pakko-toimista koskee erilaisia hallinnollisia ja prosessuaalisia pakkokeinoja ja turvaamistoimia. Takavarikosta rikosasioissa säädetään pakkokeinolain 3 ja 4 luvussa. Takavarikosta turvaamistoimena säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990). Omaisuuden pakkolunastuksesta säädetään muun muassa laissa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977). Valmiuslaissa (1080/1991) säädetään omaisuuden pakko-luovutuksesta ja eräistä muista omaisuuteen kohdistuvista pakkotoimista poikkeusolojen aikana. Rikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta säädetään muun muassa rikoslaissa (39/1889). Ulosottolaissa (32/1895) säädetään tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta. Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan 3 kappaleen rahaliikennettä koskevat vapautukset poikkeavat kuitenkin niistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista määräyksistä, joista säädetään valmiuslaissa.

7 artikla. Arkiston ja asiakirjojen loukkaamattomuus. Artiklan mukaan tuomioistuimen arkisto sekä kaikki tuomioistuimen lähettämät tai sille lähetetyt, sen hallussa olevat tai sille kuuluvat, missä tahansa muodossa olevat asiakirjat ja paperit sekä muu aineisto ovat loukkaamattomat. Se, että loukkaamat-

tomuus päättyy tai sitä ei ole, ei vaikuta tuomioistuimen käyttöön annettuja tai sen käyttämiä asiakirjoja ja muuta aineistoa koskeviin turvaamistoimiin, joita tuomioistuin voi määrätä perussäännön sekä oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen mukaisesti. Artiklan määräykset poikkeavat muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta Suomen lainsäädännöstä, jota selostetaan näiltä osin myös edellä 6 artiklan perustelujen yhteydessä.

8 artikla. Vapautus veroista, tullimaksuista ja tuonti- tai vientirajoituksista. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuin, sen varat, tulot ja muu omaisuus sekä sen toimenpiteet ja oikeustoimet on vapautettu kaikista välittömistä veroista. Vapautus ei kuitenkaan koske sellaisia veroja, jotka tosiasiansa ovat luonteeltaan pelkästään julkisista palveluista perittäviä maksuja, jotka peritään kiinteän, annettujen palveluiden määrään perustuvan taksan mukaisesti ja jotka ovat selkeästi määritettävissä ja yksilöitävissä. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuin on vapautettu myös kaikista tullimaksuista, tuontiveroista ja tuonti- tai vientikielloista ja -rajoituksista sellaisten tavaroiden osalta, jotka tuomioistuin tuo tai vie virkakäyttöön, sekä tuomioistuimen julkaisujen osalta. Artiklan 3 kappaleen mukaan edellä mainitun vapautuksen perusteella tuotuja tai hankittuja tavaroita saa kuitenkin myydä tai muutoin luovuttaa sopimusvaltion alueella ainoastaan kyseisen sopimusvaltion toimivaltaisten viranomaisten kanssa sovittujen ehtojen mukaisesti.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin ja 121 §:n 3 momentin mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla. Artiklan 1 kappaleen määräykset verovapaudesta poikkeavat voimassa olevasta välittömiä veroja koskevasta lainsäädännöstä mutta vastaavat samoin kuin artiklan 2 ja 3 kappaleen tulleja koskevat erioikeudet ja vapaudet kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Yhteisön tullittomuusjärjestelyn luomisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 918/83 133 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat myöntää tullittomuuden, joka kuuluu kansainvälisten sopimusten, joiden sopimuspuolena on kolmas maa tai kansainvälinen järjestö, nojalla tavanomaisesti myönnettyi-

hin etuoikeuksiin. Asetuksen 134 artiklan mukaan jäsenvaltion on kuitenkin toimitettava komissiolle tiedoksi tällaisen sopimuksen tullisäännökset. Tuonti- ja vientikieltojen ja rajoitusten osalta voidaan todeta, että EY:n perustamissopimuksen mukaan pääsääntönä on tavaroiden vapaa liikkuvuus ja että sitä voidaan kansallisesti rajoittaa vain tietyin edellytyksin. Tällainen säännöstelymahdollisuus sisältyy valmiuslain 14 §:ään.

9 artikla. Maksujen ja/tai verojen palautus. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimen ei pääsääntöisesti tule pyytää vapautusta maksuista tai veroista, jotka sisältyvät kiinteän tai irtaimen omaisuuden hintaan, eikä palvelumaksuihin liittyvistä veroista. Sopimusvaltioiden on kuitenkin silloin, kun tuomioistuin hankkii virkakäyttöön merkittäviä määriä omaisuutta, tavaroita tai palveluja, joista peritään tai voidaan periä yksilöitävissä olevia maksuja ja/tai veroja, ryhdyttävä tarvittaisiin hallinnollisiin järjestelyihin tuomioistuimen vapauttamiseksi sellaisista kuluista tai suoritetun maksun ja/tai veron palauttamiseksi. Artiklan 2 kappaleen mukaan vapautuksen tai palautuksen perusteella hankittuja tavaroita saa myydä tai muutoin luovuttaa ainoastaan vapautuksen tai palautuksen myöntäneen sopimusvaltion määrittämien ehtojen mukaisesti. Vapautusta tai palautusta ei myönnetä tuomioistuimelle annetuista julkisista palveluista perityistä maksuista.

Harmonisoituja välillisiä veroja (arvonlisävero ja valmisteverot) koskevien yhteisöoikeuden säännösten mukaan jäsenvaltioilla on oikeus tavanomaisten erioikeuksien ja vapauksien myöntämiseen kansainvälisille järjestöille, jos ne on määritelty kyseisten järjestöjen perustamisasiakirjoissa tai päämajasopimuksissa, edellyttäen, että järjestön isäntämaana toimiva jäsenvaltio on hyväksynyt sen kansainväliseksi järjestöksi. Ottaen huomioon Kansainvälisen rikostuomioistuimen perustamisprosessin, sen toimialan ja sen perustajaosapuolet, voidaan tuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen katsoa olevan niin olennainen osa tuomioistuimen perustamisasiakirjoja, että yhteisöoikeuden vaatimukset voidaan katsoa täytetyiksi. Arvonlisäverolain (1501/1993) 72 d §:n 2 momentti ja valmisteverotuslain (1469/1994) 16 §:n 7 kohta sisältävät vastaa-

vat edellytykset verovapauksien myöntämisestä toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle kansainväliselle järjestölle. Sopimuksen arvonlisä- ja valmisteveroja koskevat erioikeudet ja vapaudet eivät ole laajempia kuin kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettävät erioikeudet.

10 artikla. Varat ja vapaus valuuttarajoituksista. Artiklassa määrätään tuomioistuimen varoista ja sen vapauttamisesta valuuttarajoituksista. Rahaliikennettä koskevien valvonta- ja sääntelymääräysten sekä maksuajankarajoitusten estämättä tuomioistuin voi toimintaansa liittyen pitää hallussaan varoja, siirtää niitä vapaasti maasta toiseen tai maan sisällä sekä pitää tilejä missä valuutassa tahansa. Tuomioistuimella on myös oikeus vaihtaa jokin hallussaan oleva valuutta mihin tahansa toiseen valuuttaan ja oikeus maksutapahtumiin sovellettavien vaihtokurssien osalta vähintään yhtä edulliseen kohteluun kuin minkä sopimusvaltio myöntää mille tahansa hallitustenväliselle järjestölle tai diplomaattiselle edustustolle. Tuomioistuin voi toimintaansa liittyen myös ottaa vastaan, pitää hallussaan, diskontata, siirtää, vaihtaa tai muuten käydä kauppaa velkakirjoilla ja muilla arvopapereilla. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki sopimusvaltion sille tekemät esitykset käyttäessään 1 kappaleen mukaisia oikeuksiaan, mikäli tuomioistuin katsoo sen olevan mahdollista tuomioistuimen etuja vahingoittamatta.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan määräykset poikkeavat kuitenkin ainakin valmiuslaissa säädetyistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista säännöksistä.

11 artikla. Viestintään liittyvät helpotukset. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella virallisen viestintänsä ja kirjeenvaihdon osalta oikeus vähintään yhtä edulliseen kohteluun kuin kyseinen sopimusvaltio myöntää mille tahansa hallitustenväliselle järjestölle tai diplomaattiselle edustustolle posttiin ja muuhun viestintään ja kirjeenvaihtoon sovellettavien etuoikeuksien, tariffien ja maksujen osalta. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen viralliseen viestintään ja kirjeen-

vaihtoon ei saa kohdistaa ennakkotarkastuksia. Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomioistuin voi käyttää kaikkia tarvittavia viestintäkeinoja, mukaan lukien sähköinen viestintä, ja sillä on oikeus käyttää virallisessa viestinnässään ja kirjeenvaihdossaan koodeja ja salakirjoitusta. Tuomioistuimen virallinen viestintä ja kirjeenvaihto ovat loukkaamattomat. Artiklan 4 kappaleen mukaan tuomioistuimella on oikeus lähettää ja vastaanottaa kirjeenvaihtonsa ja muuta aineistoa tai tiedonantoja kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä, joilla on samat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset kuin diplomaattikuriirilla ja kuriirisäkeillä. Artiklan 5 kappaleen mukaan tuomioistuimella on oikeus käyttää radiolaitteita ja muita televiestintälaitteita taajuuksilla, joita sopimusvaltiot ovat antaneet sen käyttöön kansallisten menettelytapojensa mukaisesti. Sopimusvaltiot pyrkivät mahdollisuuksien mukaan antamaan tuomioistuimen käyttöön sellaiset taajuudet, joiden käyttöoikeutta se on hakenut.

Perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädetään kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta ja perustuslain 12 §:n 1 momentissa sananvapaudesta, johon sisältyy muun muassa oikeus ilmaista ja julkistaa viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Sopimusmääräykset koskevat näiden perusoikeuksien käyttämistä mutta poikkeavat niiden rajoittamista koskevista säännöksistä. Perustuslaissa säädettyjä oikeuksia voidaan Suomessa rajoittaa esimerkiksi rikoksen esitutkinnan ja rikosoikeudenkäynnin yhteydessä tietyin pakkokeinoin mukaisin edellytyksin. Lisäksi artiklan 1 ja 4 kappaleen määräyksillä laajennetaan lailla voimaansaatetun diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 3—5/1970) määräysten (diplomaattikuriirit ja -säkit) soveltamisalaa. Artiklan 3 kappaleessa tarkoitettua viestinnästä, mukaan lukien sähköinen viestintä, säädetään muun muassa laissa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (460/2003), kuvaohjelman tarkastamisesta annetussa laissa (775/2000) ja televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998).

12 artikla. Tuomioistuimen tehtävien hoito päämajan ulkopuolella. Artiklan mukaan tuomioistuin voi sopia kyseessä olevan valti-

on kanssa järjestelystä tuomioistuimen tehtävien hoitoa varten tarvittavien helpotusten myöntämiseksi, mikäli tuomioistuin perussäännön 3 artiklan 3 kappaleen mukaisesti katsoo, että sen on tarpeellista kokoontua muualla kuin sen päämajassa Haagissa, Alankomaissa. Rooman perussäännön 48 artiklan 1 kappale velvoittaa sopimusvaltiot myöntämään tuomioistuimelle alueellaan sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen päämäärien toteuttamiseksi. Mainittuja erioikeuksia ja vapauksia täsmennetään edelleen tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevalla sopimuksella. Tässä artiklassa tarkoitettaneenkin ensisijaisesti muita kuin näiden sopimusten sopimusvaltioita. Mikäli artiklassa tarkoitettu järjestely kuitenkin tulisi Suomen osalta ajankohtaiseksi, on mahdollista, että siihen saattaisi sisältyä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Sopimukselle olisi siinä tapauksessa tarpeen pyytää erikseen eduskunnan hyväksyminen.

13 artikla. Sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin osallistuvat valtioiden edustajat sekä hallitustenvälisten järjestöjen edustajat. Artiklan 1 kappaleen mukaan perussäännön sopimusvaltioiden edustajat, jotka osallistuvat sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin, muiden valtioiden edustajat, jotka mahdollisesti osallistuvat sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin tarkkailijoina perussäännön 112 artiklan 1 kappaleen mukaisesti, sekä sellaisten valtioiden ja hallitustenvälisten järjestöjen edustajat, jotka on kutsuttu osallistumaan sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin, ovat virkatehtäviään hoitaessaan ja kokouspaikalle matkustaessaan ja sieltä poistuessaan oikeutettuja artiklassa lueteltuihin erioikeuksiin ja vapauksiin. Heitä ei saa tällaisen kokouksen yhteydessä pidättää tai vangita. Heillä on kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virka-asemansa perusteella antamiensa lausuntojen ja sen perusteella suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden edustajan tehtävät ovat päättyneet. Edustajien kaikki paperit ja asiakirjat ovat bukkaamattomat ja heillä on oikeus käyttää koodeja tai salakirjoitusta, ottaa vastaan papereita ja

asiakirjoja tai kirjeenvaihtoa kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä sekä vastaanottaa ja lähettää sähköisiä tiedonantoja. Edustajat nauttivat vapautusta maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista sekä kansallisista palvelusvelvoitteista sen sopimusvaltion alueella, jonka alueella he ovat käymässä tai jonka kautta he kulkevat virkatehtäviensä hoidon yhteydessä. Heillä on samat valuutta- ja valuutanvaihtovapaudet kuin vieraiden valtioiden hallitusten edustajilla tilapäisten virkatehtävien yhteydessä. Lisäksi heillä on samat vapautukset ja helpotukset henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksen osalta kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti. Edustajille myönnetään myös sama suojele ja samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään kansainvälisen kriisitilanteen aikana Wienin yleissopimuksen mukaisesti samoin kuin muut sellaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka myönnetään diplomaattikunnan edustajille ja jotka eivät ole edellä olevien määräysten vastaisia, kuitenkin niin, että heillä ei ole oikeutta vaatia vapautusta tullimaksuista maahan tuotujen tavaroiden osalta (jolleivät ne kuulu heidän henkilökohtaisiin matkatavaroihinsa) eikä valmisteveroista tai myyntiverosta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan ajanjaksoja, jonka 1 kappaleessa tarkoitettujen edustajien ovat sopimusvaltion alueella osallistuakseen sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apulisten kokouksiin virkatehtäviensä hoidon yhteydessä, ei katsota asumiseksi silloin, kun jokin verotusmuoto perustuu asumiseen. Artiklan 3 kappaleen mukaan artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta edustajan ja sen sopimusvaltion viranomaisten välillä, jonka kansalainen hän on, eikä edustajan ja sen sopimusvaltion tai hallitustenvälisen järjestön välillä, jota hän edustaa tai on edustanut.

Artiklan 1 ja 2 kappaleen määräykset poikkeavat monilta kohdilta Suomen voimassa olevasta lainsäädännöstä, jota selostetaan myös edellä 4 ja 6—11 artiklan perustelujen yhteydessä. Artiklan 1 kappaleen a kohdassa määrätään vangitsemista ja pidättämistä koskevasta vapautuksesta. Määräys poikkeaa

pakkokeinolain säännöksistä. Saman kappaleen b kohdassa määrätty oikeudellinen koskemattomuus merkitsee poikkeusta siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovalasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Edelleen c kohdassa määrätty asiakirjojen loukkaamattomuus poikkeaa Suomen lainsäädännöstä muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta, ja d kohta laajentaa lailla voimaansaatetun diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen määräysten (diplomaattikuriirit ja -säkit) soveltamisalaa. Artiklan 1 kappaleen e kohdan määräykset koskevat ulkomaalaisten maahantuloa Suomeen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan maahantulon yhteydessä ei sovelleta erityisiä rajoituksia tai esimerkiksi kiintiömenettelyä eikä myöskään mitään varsinaista rekisteröintivelvoitetta. Ulkomaalaislain (301/2004) 130 §:n 3 momentin mukaan sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maahantulon jälkeisestä ilmoittautumisvelvollisuudesta. Tällaista asetusta ei ole vielä annettu. Asetuksen valmistelussa tulee ottaa huomioon kansainväliset sopimusvelvoitteet, joiden vuoksi ei ole perusteltua edellyttää ilmoittautumista tietyiltä henkilöiltä. Artiklan 1 kappaleen e kohdassa määrätään myös kansallisiin palvelusvelvoitteisiin liittyvistä vapauksista, jotka poikkeavat Suomessa asuvan työvoiman käyttöä koskevista valmiuslain säännöksistä. Artiklan 1 kappaleen f—i kohdan määräykset laajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen soveltamisalaa.

Artiklassa tarkoitettuihin henkilöihin voivat tulla sovellettaviksi myös kansainvälisiä konferensseja ja erityisedustustoja koskevista erioikeuksista ja vapauksista annettu laki (572/1973) ja asetus (728/1973), jos kysymyksessä on Suomen hallituksen kutsusta tai suostumuksella Suomessa pidettävä valtioiden välinen konferenssi. Laki sisältää maahantuloa ja valuuttamääräyksiä koskevia artiklan 1 kappaleen e ja f kohdan sekä suojeleluun ja kotiuttamiseen liittyviä h kohdan määräyksiä lukuun ottamatta vastaavat erioikeudet ja vapaudet kuin tämä artikla. Lisäksi on todettava, että lain 12 §:n 1 momentti vapauttaa valtiolle tai kunnalle suoritettavista veroista ja maksuista ja 14 §:n 1 momentti tullimaksuista toisin kuin artiklan 1 kappaleen

leen i kohta. Koska artiklassa tarkoitetaan mitä tahansa sopimusvaltioiden kokousta tai sen apuelinten kokousta, on sen soveltamisala mahdollisesti laajempi kuin kansainvälisiä konferensseja koskevan lain soveltamisala.

14 artikla. Tuomioistuimen oikeudenkäyntiin osallistuvien valtioiden edustajat. Artiklan mukaan tuomioistuimen oikeudenkäyntiin osallistuvien valtioiden edustajilla on virkatehtäviään hoitaessaan sekä matkustuaan oikeudenkäyntipaikalle ja poistuessaan sieltä 13 artiklassa tarkoitetut erioikeudet ja vapaudet. Määräyksen suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

15 artikla. Tuomarit, syyttäjät, apulaissyöttäjät ja kirjaaja. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomareilla, syyttäjällä, apulaissyöttäjällä ja kirjaajalla on tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa samat erioikeudet ja vapaudet kuin diplomaattisten edustustojen päälliköillä. Lisäksi täsmennetään, että tuomareiden, syyttäjän, apulaissyöttäjien ja kirjaajan oikeudellinen koskemattomuus jatkuu myös heidän toimikautensa päätyttyä virkatehtävien yhteydessä antamiensa lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille ja kirjaajalle sekä heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään kaikki maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa he ovat, sekä maahantuloon ja maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa tuomioistuin toimii. Virkatehtäviinsä liittyvien matkojen aikana tuomareilla, syyttäjällä, apulaissyöttäjillä ja kirjaajalla on kaikkien sopimusvaltioiden alueilla, joiden kautta he joutuvat kulkemaan, kaikki ne erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka sopimusvaltiot myöntävät vastaavissa olosuhteissa diplomaattikunnan edustajille Wienin yleissopimuksen mukaisesti. Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomarille, syyttäjälle, apulaissyöttäjälle tai kirjaajalle, joka oleskee jossakin muussa sopimusvaltiossa kuin siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on tai jossa hän asuu pysyvästi, ollakseen tuomioistuimen käytettävissä, myönnetään oleskelun ajaksi diplomaateille kuuluvat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Mainitut erioikeudet, vapaudet

ja helpotukset myönnetään myös tuomarin, syyttäjän, apulaissyöttäjän tai kirjaajan kanssa asuville perheenjäsenille. Artiklan 4 kappaleen mukaan tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille ja kirjaajalle sekä heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään edelleen kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Artiklan 5 kappaleen mukaan artiklan 1—4 kappaleen määräyksiä sovelletaan tuomioistuimen tuomareihin myös sen jälkeen, kun heidän toimikautensa on päättynyt, jos he jatkavat tehtäviensä hoitamista perussäännön 36 artiklan 10 kappaleen mukaisesti. Mainitun kappaleen mukaan oikeudenkäynti- ja valitusjaostojen tuomarit jatkavat tehtäviensä hoitamista, kunnes kyseisessä jaostossa jo aloitettu oikeudenkäynti tai valitusprosessi saadaan päätökseen.

Artiklan 6 kappaleen mukaan tuomioistuimen tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille ja kirjaajalle maksamat palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset on vapautettu verotuksesta. Jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoja, jotka tuomarit, syyttäjät, apulaissyöttäjät ja kirjaaja ovat sopimusvaltion alueella hoitaakseen virkatehtäviään, ei katsota asumiseksi verotusta varten. Sopimusvaltiot voivat kuitenkin ottaa edellä mainitut palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset huomioon muista lähteistä peräisin olevista tuloista perittävien verojen määrittämiseksi. Artiklan 7 kappaleen mukaan sopimusvaltioilla ei ole velvollisuutta vapauttaa entisten tuomareiden, syyttäjien ja kirjaajien sekä heidän huollettavinaan olevien henkilöiden eläkkeitä tai elinkorkoja tuloverosta.

Artiklan määräykset poikkeavat monilta kohdin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, jota selostetaan myös edellä 13 artiklan yhteydessä. Artiklan 1—5 kappaleen määräykset laajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen lailla hyväksytyjen määräysten soveltamisalaa. Artiklan 2 kappaleen määräykset poikkeavat myös ulkomaalaislain maahantuloa koskevista säännöksistä. Tuloverotusta koskevat 6 kappaleen määräykset poikkeavat tuloverolain (1535/1992) säännöksistä. Artiklan 7 kappaleen määräykset liittyvät eläkkeiden

verotusta koskevaan lainsäädäntöön, mutta jättävät sopimusvaltiolle mahdollisuuden soveltaa tältä osin omaa lainsäädäntöään.

16 artikla. Apulaiskirjaaja, syyttäjän toimiston henkilökunta ja kirjaamon henkilökunta. Artiklan 1 kappaleen mukaan myös apulaiskirjaajalla, syyttäjän toimiston henkilökunnalla ja kirjaamon henkilökunnalla on heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Heille myönnetään koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan. Heille myönnetään myös kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden työsuhte tuomioistuimessa on päättynyt. Artiklassa tarkoitetun tuomioistuimen henkilökunnan kaikki viralliset paperit ja asiakirjat sekä aineisto ovat loukkamattomat.

Tuomioistuimen heille maksamat palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset ovat vapautetut verotuksesta. Sopimusvaltiot voivat kuitenkin ottaa nämä palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset huomioon muista lähteistä peräisin olevista tuloista perittävien verojen määräämiseksi. Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltioilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta vapauttaa entisten apulaiskirjaajien, syyttäjän toimiston henkilökunnan ja kirjaamon henkilökunnan sekä heidän huollettavinaan olevien henkilöiden eläkkeitä tai elinkorkoja tuloverosta.

Apulaiskirjaajalle, syyttäjän toimiston henkilökunnalle ja kirjaamon henkilökunnalle myönnetään myös vapautus kansallisista palvelusvelvoitteista sekä vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, joista jälkimmäinen ulottuu myös heidän kanssaan asuviin perheenjäseniinsä.

Artiklassa tarkoitetulle henkilökunnalle myönnetään myös vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karante-

nia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseessä olevan henkilökunnan jäsenen läsnä ollessa. Valuuttaa ja valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta heidät rinnastetaan kyseisessä sopimusvaltiossa olevien diplomaattisten edustustojen vastaavantasoiisiin virkailijoihin ja kansainvälisen kriisitilanteen aikana heille ja heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleis-sopimuksen mukaisesti. Heillä on myös oikeus tuoda maahan huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa tulli- ja verovapaasti palvelumaksuja lukuun ottamatta, kun he ensimmäisen kerran tulevat kyseisen sopimusvaltion alueelle ottaakseen tehtävänsä vastaan, ja viedä huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa takaisin pysyvään kotimaahansa tulli- ja verovapaasti.

Artiklan määräykset poikkeavat monilta kohdin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, jota selostetaan myös edellä 13 ja 15 artiklan yhteydessä. Artiklan 1 kappaleen e kohdan vapautusta kansallisista palvelusvelvoitteista ei ole rajoitettu samalla tavalla kuin 13 artiklan 1 kappaleen e kohdassa. Määräyksen on siten katsottava koskevan myös maanpuolustusvelvollisuutta ja merkitsevän poikkeusta myös asevelvollisuuslaista (452/1950). Perustuslain 127 §:n 1 momentti edellyttää, että maanpuolustusvelvollisuudesta säädetään lailla. Kappaleen g kohdassa vapautetaan lähtökohtaisesti henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta. Määräys poikkeaa tullilain (1466/1994) säännöksistä. Tullilain säännöksistä poikkeaa myös j kohdassa tarkoitettu tulli- ja verovapaa maahantuonti ja maasta vienti.

17 artikla. Paikalta palkattu henkilökunta, joka muuten olisi tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella. Artiklan mukaan tuomioistuimen paikalta palkkaamalla henkilökunnalla, joka muuten olisi tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella on kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa lausuntojen ja tuomioistuimelle suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus jatkuu tuomioistuimen puolesta tehtyjen toimien osalta myös sen jälkeen, kun

heidän työsuhteensa tuomioistuimessa on päättynyt. Artiklassa tarkoitettulle henkilökunnalle myönnetään työsuhteen aikana myös tuomioistuimen puolesta hoidettujen virkatehtävien riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat muut helpotukset.

Artiklan määräykset koskevat lähinnä sellaista sopimusvaltiota, jossa tuomioistuin koontuu tai jossa se muutoin toimii. Mikäli artikla tulisi sovellettavaksi Suomen osalta, sen määräykset merkitsevät muun muassa poikkeusta siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

18 artikla. Oikeudenkäyntiavustaja ja syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustavat henkilöt. Sopimuksessa myönnetään erioikeuksia, vapauksia ja helpotuksia niiltä osin kuin ne ovat tarpeen tehtävien riippumattoman hoitamisen kannalta myös oikeudenkäyntiavustajille ja syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustaville henkilöille. Edellytyksenä on lisäksi, että näillä on artiklan 2 kappaleessa tarkoitettu tuomioistuimen antama todistus. Artiklan määräysten tarkoituksena on helpottaa oikeudenkäyntiavustajien ja syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustavien henkilöiden työtä oikeudenkäynnin aikana ja siihen liittyen, ja näin varmistaa, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytykset täyttyvät muun muassa siltä osin kuin kyse on syytetyn oikeudesta asianmukaiseen puolustukseen.

Artiklassa tarkoitetuille henkilöille myönnetään koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemisesta sekä henkilökohtaisten matkatavaroitensa takavarikointia vastaan. Heille myönnetään myös kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun tehtävät ovat päättyneet. Kaikki paperit ja asiakirjat sekä tehtävien hoitamiseen liittyvä aineisto ovat loukkaamattomat. Artiklassa tarkoitetuilla henkilöillä on myös oikeus ottaa vastaan ja lähettää missä tahansa muodossa laadittuja papereita ja asiakirjoja oikeudenkäyntiavustajan tehtävien hoitamiseen liittyvässä yhteydenpitotarkoituksessa. Heidät on vapautettu maahantuloa koskevista

rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista. Heillä on myös vapaus henkilökohtaisten matkatavaroitensa tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan oikeudenkäyntiavustajan läsnä ollessa. Valuuttan vaihtoon liittyvien helpotusten osalta myönnetään samat erioikeudet kuin vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään tilapäisten virkatehtävien yhteydessä ja kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleen mukaan oikeudenkäyntiavustajalle annetaan kirjaajan allekirjoittama todistus hänen tehtäviensä hoidon edellyttämäksi ajaksi, kun oikeudenkäyntiavustaja on nimitetty perussäännön, oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen sekä tuomioistuimen sisäisten määräysten mukaisesti. Todistus peruutetaan, jos oikeudenkäyntiavustajan valtuudet tai tehtävät päättyvät ennen todistuksen voimassaolon päättymistä. Artiklan 3 kappaleen mukaan sellaista ajanjaksoa, jonka oikeudenkäyntiavustaja on sopimusvaltion alueella hoitaakseen tehtäviään, ei katsota asumiseksi, jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen. Artiklan 4 kappaleen mukaan artiklan määräyksiä sovelletaan tarvittavin muutoksin sellaisiin henkilöihin, jotka avustavat syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 22 säännön mukaisesti.

Artiklan 1 kappaleen määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee monilta kohdin edellä 13, 15 ja 16 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista. Artiklan 1 kappaleen d kohdan mukainen oikeus ottaa vastaan ja lähettää papereita ja asiakirjoja oikeudenkäyntiavustajan tehtävien hoitamiseen liittyvässä yhteydenpitotarkoituksessa liittyy perustuslain 12 §:n mukaiseen sananvapauteen, johon sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

19 artikla. Todistajat. Artiklan 1 kappaleen mukaan myös todistajilla on tietyt erioikeudet, vapaudet ja helpotukset niiltä osin kuin ne ovat tarpeen todistajanlausunnon antamiseksi oikeudenkäynnissä, mukaan lukien matkoihin käytetty aika. Edellytyksenä on lisäksi, että todistajalla on artiklan 2 kappaleessa tarkoitettu todistus.

Todistajille myönnetään koskemattomuus pidätystä tai vangitsemista vastaan. Heidän henkilökohtaisia matkatavaroitaan ei saa takavarikoida, jollei ole painavaa syytä epäillä, että niihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Poikkeus takavarikointikiellosta ei kuitenkaan ulotu papereihin eikä asiakirjoihin eikä todistajanlausuntoon liittyvään aineistoon, jotka ovat muutenkin loukkaamattomat. Todistajilla on kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus todistajanlausunnon yhteydessä antamiensa lausuntojen sekä sen yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun todistajat ovat antaneet lausuntonsa eivätkä enää osallistu oikeudenkäyntiin. Todistajilla on myös oikeus vastaanottaa ja lähettää papereita ja asiakirjoja todistajanlausuntoonsa liittyvää tuomioistuimen ja oikeudenkäyntiavustajan kanssa käytävää yhteydenpitoa varten. Heille myönnetään vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista todistajanlausunnon antamiseen liittyvien matkojen osalta sekä kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuin antaa todistajille, joilla on tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, asiakirjan, jolla todistetaan, että tuomioistuin edellyttää heidän osallistumistaan oikeudenkäyntiin, ja täsmennetään osallistumiseen tarvittava ajanjakso.

Artiklan 1 kappaleen määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13, 15 ja 16 artiklan yhteydessä esitetystä perusteluista. Laissa entisen Jugoslavian alueella

tehtyjä rikoksia käsittelevän kansainvälisen tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioistuimelle annettavasta oikeusavusta (12/1994) säädetään tämän artiklan määräyksiä suppeammin tuomioistuimeen kuultaviksi kutsuttujen henkilöiden koskemattomuudesta ja vapaasta kauttakulusta.

20 artikla. Uhrin. Artiklan 1 kappaleen mukaan uhreilla, jotka osallistuvat oikeudenkäyntiin oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 89—91 säännön mukaisesti, on tietyt erioikeudet, vapaudet ja helpotukset niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän osallistumiselleen oikeudenkäyntiin, mukaan lukien matkoihin käytetty aika, edellyttäen, että he pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua todistuksen. Uhreilla on koskemattomuus pidätystä tai vangitsemista vastaan sekä suoja henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan, jollei ole painavaa syytä epäillä, että niihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Uhreilla on myös kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus tuomioistuimen oikeudenkäynnissä antamiensa lausuntojen sekä sen yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he eivät enää osallistu oikeudenkäyntiin. Heille myönnetään myös vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, kun he matkustavat osallistuakseen oikeudenkäyntiin. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuin antaa uhreille, jotka osallistuvat oikeudenkäyntiin oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 89—91 säännön mukaisesti ja joilla on tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, asiakirjan, jolla todistetaan, että he osallistuvat oikeudenkäyntiin, ja täsmennetään osallistumiseen tarvittava ajanjakso.

Artiklan 1 kappaleen määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13, 15 ja 16 artiklan yhteydessä esitetystä perusteluista.

21 artikla. Asiantuntijat. Artiklan 1 kappaleen mukaan asiantuntijoille, jotka suorittavat tehtäviä tuomioistuimelle, myönnetään tietyt

erioikeudet, vapaudet ja helpotukset niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta, mukaan lukien tehtävien hoitamiseen liittyviin matkoihin käytetty aika, edellyttäen, että he pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun asiakirjan.

Asiantuntijoille myönnetään koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista sekä henkilökohtaisten matkatavaroiden takavarikointia vastaan. Heillä on myös kaikenlaisen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyen antamiensa lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden tehtävät ovat päättyneet. Asiantuntijoiden paperit ja asiakirjat sekä heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyvä aineisto ovat loukkaamattomat. Heillä on oikeus ottaa vastaan ja lähettää papereita ja asiakirjoja sekä tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyvää aineistoa kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä tuomioistuimen kanssa käytävää yhteydenpitoa varten. Heidät on vapautettu henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan asiantuntijan läsnä ollessa. Valuuttan tai valuuttanvaihtoon liittyvien helpotusten osalta myönnetään samat erioikeudet kuin vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään tilapäisten virkatehtävien yhteydessä ja kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti. Asiantuntijat on myös vapautettu maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettussa asiakirjassa täsmennettyjen tehtävien osalta. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuin antaa asiantuntijoille, joilla on tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, asiakirjan, jolla todistetaan, että he suorittavat tehtäviä

tuomioistuimelle, ja jossa täsmennetään näiden tehtävien kesto.

Artiklan 1 kappaleen määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13, 15 ja 16 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

22 artikla. Muut henkilöt, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa. Artiklan 1 kappaleen mukaan muille henkilöille, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, myönnetään läsnäoloon tarvittavaa ajanjaksoa varten, mukaan lukien siihen liittyviin matkoihin käytetty aika, tämän sopimuksen 20 artiklan 1 kappaleen a—d kohdan mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, edellyttäen, että he pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun todistuksen. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuin antaa muille henkilöille, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, asiakirjan, jolla todistetaan, että heidän läsnäoloaan edellytetään, ja jossa täsmennetään läsnäoloon tarvittava ajanjakso.

Artiklassa tarkoitettuja henkilöitä voivat olla esimerkiksi perheenjäsenet tai psykologi, jotka matkustavat tuomioistuimen toimipaikkaan tukeakseen oikeudenkäyntiin osallistuvaa uhria tai todistajaa.

Artiklan 1 kappaleen määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13, 15 ja 16 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

23 artikla. Kansalaiset ja pysyvät asukkaat. Artiklan määräykset antavat sopimusvaltiolle mahdollisuuden rajoittaa omalla alueellaan sopimuksessa tarkoitettujen erioikeuksien ja vapauksien myöntämistä sellaisille omille kansalaisilleen tai pysyville asukkailleen, jotka kuuluvat tuomioistuimen henkilökuntaan tai ovat oikeudenkäyntiavustajia tai syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustavia henkilöitä, todistajia, asiantuntijoita, uhreja tai muita sellaisia henkilöitä, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa. Sopimusvaltion on annettava tätä tarkoittava ilmoitus sopimuksen allekirjoittamisen, ratifiointin tai hyväksymisen tai sopimukseen liittymisen yhteydessä.

Artiklan a kappaleessa määritellään ne erioikeudet ja vapaudet, jotka tuomioistuimen henkilökuntaan kuuluville samoin kuin oikeudenkäyntiavustajille ja syytetyn oikeu-

denkäyntiavustajaa avustaville henkilöille, todistajille sekä asiantuntijoille on ilmoituksesta huolimatta myönnettävä niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta. Näitä ovat koskemattomuus pidäystä tai vangitsemista vastaan sekä kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyen, oikeudenkäyntiin osallistumisen yhteydessä tai todistajanlausunnon antamisen yhteydessä oikeudenkäynnissä antamiensa lausuntojen ja tällaisessa yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tällainen koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden tehtävät ovat päättyneet, he eivät enää osallistu oikeudenkäyntiin tai he ovat jo antaneet todistajanlausuntonsa. Mainittujen henkilöiden asiakirjat ja paperit sekä heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin, oikeudenkäyntiin osallistumiseensa tai todistajanlausuntonsa antamiseen liittyvä aineisto ovat loukkaamattomat. Heillä on myös oikeus vastaanottaa ja lähettää papereita ja asiakirjoja tuomioistuimen kanssa käytävää yhteydenpitoa varten. Kun kysymyksessä ovat todistajat, tämä oikeus ulottuu myös oikeudenkäyntiavustajan kanssa käytävään, todistajanlausuntoon liittyvään yhteydenpitoon. Tuomioistuimen henkilökuntaan kuuluvalla on myös myönnettävä vapautus verosta tuomioistuimen maksamien palkkojen, palkanlisien ja kulukorvausten osalta 15 artiklan 6 kappaleen ja 16 artiklan 1 kappaleen d kohdan mukaisesti.

Artiklan b kappaleessa täsmennetään puolestaan ne erioikeudet ja vapaudet, jotka uhreille ja muille henkilöille, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, on ilmoituksesta huolimatta myönnettävä niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän osallistumiselleen oikeudenkäyntiin. Näitä ovat koskemattomuus pidäystä tai vangitsemista vastaan sekä oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus heidän oikeudenkäyntiin osallistumisen yhteydessä antamiensa lausuntojen ja tällaisessa yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tällainen koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he eivät enää osallistu oikeudenkäyntiin.

Artiklan a kappaleessa tarkoitettujen henkilöiden erioikeuksien ja vapauksien rajoitta-

mista koskevan ilmoituksen ovat tähän mennessä antaneet Saksa allekirjoittaessaan sopimuksen sekä Uusi-Seelanti ja Kanada ratifioidessaan sopimuksen. Itävallan ja Slovakian ratifiointiensa yhteydessä antamat ilmoitukset koskevat myös artiklan b kappaleessa tarkoitettujen henkilöiden erioikeuksien ja vapauksien rajoittamista.

Ns. isäntämaasopimuksissa, jotka koskevat Suomessa sijaitsevan kansainvälisen järjestön henkilökunnan asemaa, on perinteisesti suhtauduttu pidättyvästi erioikeuksien ja vapauksien myöntämiseen omille kansalaisille. Suomen hallituksen ja Itämeren merellisen ympäristön suojelukomission välillä komission toimistosta sekä erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen (SopS 38—39/1980) 12 ja 13 artiklan mukaan sellaisille komission henkilökuntaan kuuluville tai komission toimeksiannosta tehtäviä suorittaville asiantuntijoille tai neuvonantajille, jotka ovat Suomen kansalaisia, myönnetään muita rajoitetummat erioikeudet ja vapaudet. Vastaavasti on rajoitettu myös yhtäältä Taloudellisen kehitystutkimuksen kansainvälisen instituutin (WIDER) henkilöstöön kuuluville Suomen kansalaisille ja toisaalta sellaisille Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön alueellisen toimiston virkamiehille ja toimihenkilöille, jotka ovat Suomen kansalaisia, myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia instituuttia koskevan Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien yliopiston välisen sopimuksen XIII artiklassa (SopS 35—36/1984) ja Suomen tasavallan hallituksen ja Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön kesken järjestön ja sen alueellisen toimiston oikeudellisesta asemasta, erioikeuksista ja vapauksista Suomessa tehdyn sopimuksen (SopS 31/1993) 3 artiklassa. Suomen tasavallan hallituksen ja Euroopan yhteisöjen komission välillä Euroopan yhteisöjen komission valtuuskunnan perustamisesta Suomeen ja sen erioikeuksista ja vapauksista Suomessa tehdyn sopimuksen 3 artiklan mukaan erioikeuksia ja vapauksia ei myönnetä lainkaan Suomen kansalaisille (SopS 14—15/1993). Kansalaisuuteen perustuvaa erioikeuksiin ja vapauksiin liittyvää rajoitusta ei sen sijaan sisälly Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin (nytemmin "Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä

toimiva Euroopan kriminaalipoliittinen instituutti") perustamisesta Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden Kansakuntien välillä tehdyn sopimuksen 7 artiklaan (SopS 41—42/1982).

Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen mukaiset erioikeudet ja vapaudet liittyvät kuitenkin toimintaan, joka lähtökohtaisesti tapahtuu Suomen ulkopuolella. Sopimuksen 23 artiklan mukaisen rajoittamisen vaikutukset kohdistuisivat erityisesti Kansainvälisen rikostuomioistuimen henkilökunnalle 15 ja 16 artiklan nojalla myönnettäviin erioikeuksiin ja vapauksiin, jotka vastaavat tasoltaan muille kansainvälisten järjestöjen henkilöstöryhmille muiden monenvälisen sopimusten nojalla myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Vastaavaa kansalaisuuteen tai pysyvään asumiseen perustuvaa vapaavalintaista rajoittamismahdollisuutta tai rajoitusta ei sisälly esimerkiksi Kansainvälisen tuomioistuimen henkilökunnan erioikeuksia ja vapauksia säänteleviin sopimuksiin. Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön (SopS 1/1956) 19 artiklan mukaan tuomarit nauttivat virkaansa hoitaessaan diplomaattisia erioikeuksia ja vapauksia. Muun henkilökunnan asema järjestyy puolestaan Yhdistyneiden Kansakuntien erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen nojalla. Tilanne on vastaava myös Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimen osalta (yleissopimus Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista (SopS 80/1989) sekä yleissopimuksen kuudes lisäpöytäkirja (SopS 87/1998)). Todettakoon kuitenkin, että kansalaisuuteen ja pysyvään asumiseen perustuva rajoitus sisältyy Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen 18 artiklaan. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen mutta ei vielä ole hyväksynyt sitä. Muiden kuin Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomareiden ja muun henkilökunnan osalta mahdollinen rajoitus kohdistuisi lähinnä vapautukseen henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastamisesta ja/tai takavarikoinnista. Ottaen huomioon Kansainvälisen rikostuomioistuimen toiminnan luonteen nämä vapautukset voitaneen arvioida lähtökohtaisesti perustelluiksi kaikkien tuomioistuimeen liittyviä tehtäviä hoitavien henkilöiden osalta.

Edellä olevan perusteella hallituksen esityksessä ei ehdoteta tehtäväksi 23 artiklassa tarkoitettua ilmoitusta erioikeuksien ja vapauksien myöntämisen rajoittamisesta.

24 artikla. Yhteistyö sopimusvaltioiden viranomaisten kanssa. Artiklan 1 kappale velvoittaa tuomioistuinta tekemään jatkuvasti yhteistyötä sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa sopimusvaltioiden lainsäädännön täytäntöönpanon helpottamiseksi ja tässä sopimuksessa tarkoitettuihin erioikeuksiin, vapauksiin ja helpotuksiin liittyvien väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Artiklan 2 kappaleessa korostetaan, että erioikeuksia ja vapauksia nauttivien henkilöiden velvollisuutena on noudattaa sen sopimusvaltion lakeja ja määräyksiä, jonka alueella he ovat tai jonka kautta he kulkevat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa. Tämä ei kuitenkaan rajoita heidän erioikeuksiaan ja vapauksiaan. Mainituilla henkilöillä on myös velvollisuus olla puuttumatta kyseisen valtion sisäisiin asioihin.

25 artikla. 13 ja 14 artiklan mukaisista erioikeuksista ja vapauksista luopuminen. Artiklassa määrätään velvollisuudesta luopua tietyissä tilanteissa 13 ja 14 artiklan mukaisista erioikeuksista ja vapauksista. Artiklassa korostetaan, että erioikeuksia ja vapauksia ei myönnetä valtioiden ja hallitustenvälisen järjestöjen edustajille heidän henkilökohtaisen etunsa vuoksi, vaan sen varmistamiseksi, että edustajat voivat hoitaa sopimusvaltioiden kokouksen, sen apuelinten sekä tuomioistuimen työhön liittyvät tehtävänsä riippumattomasti. Tästä johtuen sopimusvaltiolla ei ole pelkästään oikeus vaan myös velvollisuus luopua edustajansa erioikeuksista ja vapauksista silloin, kun ne sopimusvaltion mielestä häittäisivät oikeudenkäyttöä, ja kun niistä voidaan luopua häittäamatta sitä tarkoitusta, jota varten erioikeudet ja vapaudet on myönnetty. Sellaisten valtioiden edustajille, jotka eivät ole tämän sopimuksen sopimuspuolia, sekä hallitustenvälisen järjestöjen edustajille myönnetään 13 ja 14 artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet sillä edellytyksellä, että he sitoutuvat noudattamaan samaa velvollisuutta erioikeuksista ja vapauksista luopumisen osalta.

26 artikla. 15—22 artiklan mukaisista erioikeuksista ja vapauksista luopuminen. Ar-

tiklassa määrätään 25 artiklaa vastaavasti velvollisuudesta luopua 15—22 artiklan mukaisista erioikeuksista ja vapauksista. Kyseiset erioikeudet ja vapaudet myönnetään hyvän oikeudenkäytön varmistamiseksi eikä yksittäisten henkilöiden henkilökohtaisen edun vuoksi. Erioikeuksista ja vapauksista voidaankin luopua perussäännön 48 artiklan 5 kappaleen ja tämän artiklan määräysten mukaisesti, ja niistä luopumiseen on velvollisuus yksittäisessä tapauksessa silloin, kun ne haittaisivat oikeudenkäyttöä ja niistä voidaan luopua haittaamatta sitä tarkoitusta, jota varten ne on myönnetty. Artiklan 2 kappaleessa on yksityiskohtaiset määräykset siitä, mikä taho on oikeutettu päättämään erioikeuksista ja vapauksista luopumisesta kunkin niihin oikeutetun henkilöryhmän osalta.

27 artikla. Sosiaaliturva. Artiklan mukaan 15, 16 ja 17 artiklassa tarkoitetut henkilöt on tuomioistuimelle suorittamiensa palveluiden osalta vapautettu kaikista pakollisista kansallisista sosiaaliturvamaksuista siitä päivästä lukien, jona tuomioistuin perustaa sosiaaliturvajärjestelmän.

Sen jälkeen, kun tuomioistuin perustaa oman sosiaaliturvajärjestelmän, tuomioistuimen palveluksessa olevat henkilöt vapautetaan asemamaan ja sopimuksen ratifioineiden maiden sosiaaliturvamaksuista. Siihen asti kukin maa soveltaa kansallista sosiaaliturvalainsäädäntönsä.

Suomessa kansainvälisen järjestön palveluksessa määräaikaisesti olevat henkilöt voivat hakemuksesta kuulua Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvajärjestelmään myös ulkomailla ollessaan. Tällöin he ovat velvollisia maksamaan vakuutetun sairausvakuutusmaksun. Sopimuksen tarkoittamassa tilanteessa sairausvakuutusmaksua ei perittäisi eikä henkilö myöskään voisi kuulua sosiaaliturvan piiriin Suomessa.

Eduskunta on hyväksynyt (EV 115/2004 vp.) muutettavaksi Suomen asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä 1.1.2005 lukien siten, etteivät ulkomailla kansainvälisen järjestön palveluksessa olevat voi kuulua asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin, jos oleskelu ulkomailla kestää yli vuoden ajan. Jatkossa sopimuksen määräyksellä olisi siten merkitystä Suomen kannalta hyvin harvoin, koska yleensä palvelussuhteet kestävät pidempään

kuin vuoden.

28 artikla. Ilmoitukset. Kirjaajan on artiklan mukaan annettava säännöllisin väliajoin kaikille sopimusvaltioille tiedoksi tämän sopimuksen määräysten soveltamisalaan kuuluvien tuomareiden, syyttäjän, apulaissyöttäjien, kirjaajan, apulaiskirjaajan, syyttäjän toimiston henkilökunnan, kirjaamon henkilökunnan ja oikeudenkäyntiavustajien nimet ja asema. Kirjaaja antaa kaikille sopimusvaltioille tiedoksi myös näiden henkilöiden aseman muutokset.

29 artikla. Laissez-passer -luvut. Artikla velvoittaa sopimusvaltioita tunnustamaan ja hyväksymään Yhdistyneiden Kansakuntien laissez-passer -luvut tai tuomioistuimen tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille, kirjaajalle, apulaiskirjaajalle, syyttäjän toimiston henkilökunnalle ja kirjaamon henkilökunnalle myöntämät matkustusasiakirjat laillisiksi matkustusasiakirjoiksi. Määräys liittyy perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun ulkomaalaisen oikeuteen tulla Suomeen, josta säädetään lailla. Ulkomaalaislain 11 §:n mukaan ulkomaalaisen maahantulo edellyttää muun muassa, että hänellä on voimassa oleva vaadittava rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja. Passin korvaavasta asiakirjasta säädetään ulkomaalaislain 15 §:n 1 ja 2 momentissa. Passin asemesta maahantuloon ja maassa oleskeluun oikeuttavaksi asiakirjaksi voidaan hyväksyä myös muu tietyt vaatimukset täyttävä asiakirja mainitun pykälän mukaisesti. Käytännössä asiasta säädetään ulkoasiainministeriön asetuksella.

30 artikla. Viisumit. Artiklan mukaan sellaisissa tapauksissa, joissa sopimusvaltiot vaativat viisumin tai maahantulo- tai maastapoistumisluvan, ne käsittelevät mahdollisimman nopeasti kaikkien Yhdistyneiden Kansakuntien laissez-passer -lupien tai tuomioistuimen myöntämien matkustusasiakirjojen haltijoiden hakemukset sekä sellaisten tämän sopimuksen 18—22 artiklassa tarkoitettujen henkilöiden hakemukset, joilla on tuomioistuimen antama todistus siitä, että he matkustavat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa, ja myöntävät viisumin tai luvan maksutta. Artiklan määräykset edellyttävät viisumihakemusten kiireellistä käsitteilyä ja viisumien maksuttomuutta. Ulkomaalaisviraston maksullisista suoritteista annetun

sisäasiainministeriön asetuksen (315/2004) 3 §:n 5 momentin mukaan maksua viisumista tai oleskeluluvasta ei peritä, jos valtioiden kahdenkeskisissä tai muissa kansainvälisissä sopimuksissa on niin sovittu. Myös 30 artiklan määräykset liittyvät perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun ulkomaalaisen oikeuteen tulla Suomeen ja oleskella maassa ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

31 artikla. Tuomioistuimen ja kolmansien osapuolten välisten riitojen ratkaisu. Artiklan mukaan tuomioistuin laatii määräykset sopivista riitojenratkaisukeinoista sellaisia sopimuksista johtuvia ja muita yksityisoikeudellisia riitoja varten, joiden osapuolena tuomioistuin on, samoin kuin sellaisia riitoja varten, jotka koskevat tässä sopimuksessa tarkoitettuja henkilöitä, joilla on tuomioistuimeen liittyvään viralliseen asemaan tai tehtävään perustuva koskemattomuus, jollei koskemattomuudesta ole luovuttu. Tuomioistuimelle annettu valta laatia tällaiset määräykset ei kuitenkaan rajoita perussäännön mukaisia sopimusvaltioiden kokouksen valtuuksia ja velvollisuuksia.

32 artikla. Tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisu. Artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään riitojenratkaisumenetelmistä sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen osalta. Artiklan 1 kappaleen mukaan kaikki tällaiset kahden tai useamman sopimusvaltion väliset taikka tuomioistuimen ja sopimusvaltion väliset riidat ratkaistaan neuvotteluin tai muun sovitun riitojenratkaisumenettelyn avulla. Artiklan 2 kappaleen mukaan riita saatetaan jommankumman riidan osapuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi tämän artiklan 3—6 kappaleen mukaista menettelyä noudattaen, jos riitaa ei ole ratkaistu 1 kappaleen mukaisesti kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun toinen riidan osapuolista on pyytänyt sitä kirjallisesti.

Artiklan 3 kappale koskee välimiesoikeuden jäsenten nimeämistä. Sen mukaan välimiesoikeus koostuu kolmesta jäsenestä. Kumpikin riidan osapuolista valitsee yhden jäsenen ja nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen jäsenen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana. Jos jompikumpi riidan osapuolista ei ole nimittänyt välimiesoikeuden jäsentä kahden kuukauden kuluessa siitä,

kun toinen riidan osapuoli on nimittänyt ensimmäisen jäsenen, viimeksi mainittu osapuoli voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä tekemään tarvittavan nimityksen. Mikäli kaksi ensin nimitettyä jäsentä eivät kahden kuukauden kuluessa nimityksestään pääse sopimukseen välimiesoikeuden puheenjohtajan nimityksestä, kumpi tahansa riidan osapuolista voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä valitsemaan puheenjohtajan.

Artiklan 4 kappaleen mukaan välimiesoikeus päättää omista menettelytavoistaan ja riidan osapuolet vastaavat välimiesmenettelyn kustannuksista välimiesoikeuden päätöksen mukaisesti, jolleivät riidan osapuolet toisin sovi. Artiklan 5 kappaleen mukaan välimiesoikeus tekee riitaa koskevan päätöksensä äänten enemmistöllä tämän sopimuksen määräysten ja sovellettavien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti. Välimiesoikeuden päätös on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia. Artiklan 6 kappaleen mukaan välimiesoikeuden päätös annetaan tiedoksi riidan osapuolille, kirjaajalle ja YK:n pääsihteerille.

33 artikla. Tämän sopimuksen soveltaminen. Artikla täsmentää sopimuksen suhdetta muihin kansainvälisen oikeuden sääntöihin. Sen mukaan sopimus ei rajoita asiaan liittyvien kansainvälisen oikeuden sääntöjen soveltamista, mukaan lukien kansainvälisen humanitaarisen oikeuden säännöt. Tarkoituksena on estää tilanne, jossa tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvasta rikoksesta epäilty vetoaisi tämän sopimuksen mukaisiin erioikeuksiin ja vapauksiin välttyäkseen rikosepäilyn käsittelyltä tuomioistuimen toimesta.

34 artikla. Allekirjoittaminen, ratifioiminen, hyväksyminen ja liittyminen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimus oli avoimena allekirjoittamista varten kaikille valtioille 10 päivästä syyskuuta 2002 lukien 30 päivään kesäkuuta 2004 saakka YK:n päämajassa New Yorkissa. Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden on ratifioitava tai hyväksyttävä sopimus. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan. Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimus on avoimena liittymistä varten kaikille valtioille. Myös liittymiskirjat talletetaan pääsihteerin huostaan.

35 artikla. Voimaantulo. Sopimus tulee ar-

tiklan 1 kappaleen mukaisesti voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona kymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy sopimuksen tai liittyy siihen sopimuksen kansainvälisen voimaantulon jälkeen, sopimus tulee voimaan kolmantenkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona kyseinen valtio on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

36 artikla. Muutokset. Artikla koskee sopimuksen muuttamista. Sen 1 kappaleen mukaan sopimusvaltio voi ehdottaa muutoksia sopimukseen sopimusvaltioiden kokouksen sihteeristölle osoitetulla kirjallisella tiedonannolla. Muutosehdotusta käsitellään artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti koolle kutsutussa sopimusvaltioiden tarkistuskonferenssissa. Artiklan 3 kappaleen mukaan sellaisen muutoksen hyväksymiseen, josta ei päästä yksimielisyyteen, vaaditaan konferenssissa läsnä olevien ja äänestävien sopimusvaltioiden kahden kolmasosan ääntenemmistö, edellyttäen kuitenkin, että sopimusvaltioiden enemmistö on läsnä. Hyväksytystä muutoksesta ilmoitetaan kaikille sopimusvaltioille ja allekirjoittavaltioille 4 kappaleen mukaisesti. Artiklan 5 kappaleen mukaan muutos tulee voimaan sen ratifioineiden tai hyväksyneiden sopimusvaltioiden osalta kuudenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaksi kolmasosaa niistä valtioista, jotka olivat sopimuspuolia muutoksen hyväksymispäivänä, ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa pääsihteerin huostaan. Kunkin sellaisen sopimusvaltion osalta, joka tämän jälkeen ratifioi tai hyväksyy muutoksen, muutos tulee voimaan 6 kappaleen mukaisesti kuudentenkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona kyseinen sopimusvaltio on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa. Artiklan 7 kappaleen mukaan valtiota, josta tulee sopimuspuoli muutoksen 5 kappaleen mukaisen voimaantulon jälkeen ja joka ei ole ilmaissut muuta aikomusta, pidetään muutetun sopimuksen sopimuspuolena. Sen sijaan suhteessa sellaisiin sopimusvaltioihin, joita muutos ei sido, tällaista valtiota pidetään vastaavasti muuttamattoman sopimuksen sopimuspuolena.

37 artikla. Irtisanominen. Sopimusvaltio voi 1 kappaleen mukaan irtisanoa sopimuksen YK:n pääsihteerille osoitetulla kirjallisella ilmoituksella. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona ilmoitus on vastaanotettu, jollei ilmoituksessa mainita myöhempää päivämäärää. Artiklan 2 kappaleessa täsmennetään, että irtisanominen ei kuitenkaan vaikuta millään tavoin sopimusvaltion velvollisuuteen täyttää sellaiset tähän sopimukseen perustuvat velvoitteensa, jotka sillä olisi kansainvälisen oikeuden nojalla sopimuksesta riippumatta.

38 artikla. Tallettaja. Artiklan mukaan sopimuksen tallettajana toimii YK:n pääsihteerin.

39 artikla. Todistusvoimaiset tekstit. Artiklassa määrätään, että sopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta ja käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa.

2 §. Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan Suomen osalta.

3. Voimaantulo

Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen 35 artiklan mukaan sopimus tulee kansainvälisesti voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona kymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan. Sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy sopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liit-

tymiskirja on talletettu, sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona kyseisen valtion ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu.

Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 22 päivänä heinäkuuta 2004 ja sen on tähän mennessä ratifioinut tai hyväksynyt kaikkiaan kymmenen valtiota. Sopimus tulee Suomen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun hyväksymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt keskeiset käsitteet. Tällaiset määräykset, jotka välillisesti vaikuttavat aineellisten, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 artiklassa toistetaan Rooman perussäännön 4 artiklan määräykset tuomioistuimen oikeudellisesta asemasta ja oikeushenkilöllisyydestä ja 3 artiklassa perussäännön 48 artiklan 1 kappaleen määräykset tuomioistuimen päämäärien toteuttamiseksi tarpeellisista erioikeuksista ja vapauksista. Määräykset on saatettu voimaan lailla Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussäännön soveltamisesta ja ne kuuluvat lainsäädännön alaan.

Kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan ja muiden siihen liittyvien henkilöiden erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja vaativa eduskunnan hyväksymisen (PeVL 38/2000 vp). Sopimuksen 4 ja 6—11 sekä 13—22 artiklaan sisältyy lukuisia erioikeuksia ja vapauksia, jotka tähän joukkoon kuuluvina vaativat eduskunnan hyväksymisen.

Mainittujen artiklojen määräykset poikkeavat monilta kohdin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä.

Sopimuksen 4 artiklassa määrätty tuomioistuimen tilojen ja 7 artiklassa määrätty arkiston ja asiakirjojen loukkaamattomuus poikkeaa paikkaan kohdistuvan etsinnän ja takavarikon osalta Suomen lainsäädännöstä. Sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettu lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee tuomioistuimen ja sen omaisuuden ja varojen vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Omaisuuden vapautus pakko-toimista koskee erilaisia hallinnollisia ja prosessuaalisia pakkokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Takavarikosta rikosasioissa säädetään pakkokeinolain 3 ja 4 luvussa. Takavarikosta turvaamistoimenä säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään uhkasakkolaissa. Omaisuuden pakkolunastuksesta säädetään muun muassa laissa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta. Valmiuslaissa säädetään omaisuuden pakkoluvutuksesta ja eräistä muista omaisuuteen kohdistuvista pakko-toimista poikkeusolojen aikana. Rikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta säädetään muun muassa rikoslaissa. Ulosottolais-

sa säädetään tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta. Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan 3 kappaleen samoin kuin 10 artiklan rahaliikennettä koskevat vapautukset poikkeavat kuitenkin niistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista määräyksistä, joista säädetään valmiuslaissa. Näillä perusteilla 4, 6, 7 ja 10 artikla kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 8 artiklan määräykset poikkeavat voimassa olevasta, välittömiä veroja koskevasta lainsäädännöstä. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla. Määräys kuuluu näiden seikkojen vuoksi lainsäädännön alaan. Tullimaksujen osalta Suomella ei ole enää pääsääntöisesti lainsäädäntövaltaa, koska asia kuuluu EY:n yksinomaiseen toimivaltaan. EY:n lainsäädännön sallimissa rajoissa kansallisesti myönnettävät tullivapautukset koskevat asioita, joista on Suomessa säädettävä lailla, joten 8 artiklan määräykset kuuluvat myös näiltä osin lainsäädännön alaan. Tuomioistuimen vapauttaminen tuonti- ja vientikielloista ja -rajoituksista poikkeaa ainakin valmiuslain 14 §:stä ja kuuluu sen vuoksi lainsäädännön alaan. Sopimuksen 9 artiklan määräykset koskevat vapautusta valmisteveroista ja arvonnlisäveroista tuomioistuimen virkakäyttöön tulevien merkittävien omaisuushankintojen osalta. Määräys kuuluu perustuslain 81 §:n nojalla lainsäädännön alaan.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Sopimuksen 10 artiklan määräykset poikkeavat kuitenkin ainakin valmiuslaissa säädetyistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista säännöksistä ja kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Viestintään liittyvät 11 artiklan mukaiset määräykset koskevat perustuslain 10 §:n 2 momentissa ja 12 §:n 1 momentissa säädettyjen perusoikeuksien käyttämistä ja kuuluvat sellaisina lainsäädännön alaan. Lisäksi artiklan määräyksillä laajennetaan lailla voimaansaatetun diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen määräysten soveltamisalaa. Määräykset kuuluvat myös tämän

vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen a kohdassa, 16 artiklan 1 kappaleen a kohdassa, 18 artiklan 1 kappaleen a kohdassa, 19 artiklan 1 kappaleen a kohdassa, 20 artiklan 1 kappaleen a kohdassa, 21 artiklan 1 kappaleen a kohdassa ja 22 artiklan 1 kappaleessa myönnetty koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan poikkeaa pakkokeinolain säännöksistä. Pakkokeinolain säännöksistä poikkeaa myös 16 artiklan 1 kappaleen a kohdan, 18 artiklan 1 kappaleen a kohdan, 19 artiklan 1 kappaleen b kohdan, 20 artiklan 1 kappaleen b kohdan, 21 artiklan 1 kappaleen a kohdan sekä 22 artiklan 1 kappaleen mukainen henkilökohtaisten matkatavaroiden takavarikointia koskeva kieltö.

Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen b kohdan, 15 artiklan 1 kappaleen, 16 artiklan 1 kappaleen b kohdan, 17 artiklan, 18 artiklan 1 kappaleen b kohdan, 19 artiklan 1 kappaleen c kohdan, 20 artiklan 1 kappaleen c kohdan, 21 artiklan 1 kappaleen b kohdan ja 22 artiklan 1 kappaleen mukainen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus poikkeaa niin siviili-, rikos- kuin hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä ja kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Asiakirjojen loukkaamattomuus, josta määrätään 13 artiklan 1 kappaleen c kohdassa, 16 artiklan 1 kappaleen c kohdassa, 18 artiklan 1 kappaleen c kohdassa, 19 artiklan 1 kappaleen d kohdassa ja 21 artiklan 1 kappaleen c kohdassa poikkeaa Suomen lainsäädännöstä muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta.

Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen d kohta ja 21 artiklan 1 kappaleen d kohta laajentavat lailla voimaansaatetun diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen määräysten soveltamisalaa. Sopimuksen 18 artiklan 1 kappaleen d kohdan, 19 artiklan 1 kappaleen e kohdan ja 21 artiklan 1 kappaleen d kohdan mukainen oikeus ottaa vastaan ja lähettää papereita ja asiakirjoja liittyy perustuslain 12 §:n mukaiseen sananvapauteen, johon sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen e koh-

ta, 15 artiklan 2 kappale, 16 artiklan 1 kappaleen f kohta, 18 artiklan 1 kappaleen e kohta, 19 artiklan 1 kappaleen f kohta, 20 artiklan 1 kappaleen d kohta, 21 artiklan 1 kappaleen h kohta ja 22 artiklan 1 kappale koskevat ulkomaalaisten maahantuloa Suomeen. Palvelusvelvoitteita koskevat vapaudet 13 artiklan 1 kappaleen e kohdassa samoin kuin 16 artiklan 1 kappaleen e kohdassa poikkeavat muun muassa Suomessa asuvan työvoiman käyttöä koskevista valmiuslain säännöksistä.

Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen f–i kohta, 15 artiklan 1–5 kappale, 16 artiklan 1 kappaleen h ja i kohta, 18 artiklan 1 kappaleen g ja h kohta, 19 artiklan g kohta, ja 21 artiklan 1 kappaleen f ja g kohtalaajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen soveltamisalaa.

Sopimuksen 15 artiklan 6 kappaleen ja 16 artiklan 1 kappaleen d kohdan mukainen verovapaus tuomioistuimen maksamien palkkojen, palkanlisien ja kulukorvausten osalta poikkeaa tuloverolain säännöksistä ja määräykset kuuluvat myös perustuslain 81 §:n mukaan lainsäädännön alaan. Verolainsäädännön soveltamista koskevat myös 13 artiklan 2 kappale ja 18 artiklan 3 kappale.

Sopimuksen 16 artiklan 1 kappaleen g kohdassa, 18 artiklan 1 kappaleen f kohdassa ja 21 artiklan 1 kappaleen e kohdassa tarkoitettu vapautus henkilökohtaisten matkatavaroitten tarkastuksesta merkitsee poikkeusta tullilain säännöksistä samoin kuin 16 artiklan 1 kappaleen j kohdan mukainen tulli- ja verovapaa maahantuonti ja maasta vienti. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla.

Sopimuksen 13 artiklan 3 kappale, 14 artikla ja 18 artiklan 4 kappale täsmentävät sitä henkilöryhmää, jolle myönnetään lainsäädännön alaan kuuluvia erioikeuksia ja vapauksia, ja kuuluvat siten myös lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 25 ja 26 artiklassa määrätään erioikeuksista ja vapauksista luopumisesta. Yksilön oikeusaseman perusteita koskevana niiden määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 27 artiklaan sisältyvä vapautus sosiaaliturvamaksuista kuuluu myös lainsäädännön alaan, koska sosiaaliturvamaksuista säädetään Suomessa lailla.

Matkustusasiakirjoja ja viisumeita koskevat 29 ja 30 artiklan määräykset liittyvät perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun ulkomaalaisen oikeuteen tulla Suomeen ja oleskella maassa, josta säädetään lailla.

Sopimuksen 31 artiklan määräykset jättävät riitojenratkaisukeinojen valinnan tuomioistuimen harkintaan ja vastaavat YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen VIII artiklan määräyksiä. Artiklassa tarkoitetut "sopivat riitojenratkaisumenettelyt" merkitsevät lähinnä sovitteluratkaisua, joka ei olisi riidan toista sopimuspuolta tai Suomea sitova. Määräys ei näin ollen kuulu lainsäädännön alaan. Sen sijaan sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen osalta sisältyy 32 artiklaan tietyissä tilanteissa pakollinen välimiesmenettely, jonka ratkaisu sitoo lopullisesti riidan osapuolia. Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava tai sovellettava. Tällaisen riitojenratkaisulausekkeen katsotaan kuuluvan lainsäädännön alaan.

4.2. Käsittelyjärjestys

Eduskunta katsoi, että Rooman perussääntö koskee perustuslakia ja hyväksyi perussäännön perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaisesti päätöksellä, jota kannatti vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, ja lain Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussäännön soveltamisesta perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaisessa, niin sanotussa supistetussa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallituksen esityksessä tällaista säätämisyjärjestystä ei kuitenkaan perusteltu erioikeuksiin ja vapauksiin liittyvillä seikoilla. Rooman perussäännön erioikeuksia ja vapauksia koskevia määräyksiä täsmentävät Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevan sopimuksen määräykset ovat tavanomaisia kansainvälisessä käytännössä eikä niiden voida katsoa olevan ristiriidassa nykyaikaisen täysivaltaisuuskäsityksen tai perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertai-

suuden kanssa.

Sopimuksen 32 artiklan määräykset väli-miesmenettelystä kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta kansainväliseen yhteistoimintaan kuuluvana tavanomaisena järjestelynä ne eivät ole ristiriidassa nykyaikaisen täysi-valtaisuus käsityksen kanssa.

Edellä sanotuilla perusteilla sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla eikä sen voimaansaattamislaki sisällä säännöksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä eduskunnassa äänten enem-

mistöllä ja sen voimaansaattamislaki käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 9 päivänä syyskuuta 2002 Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
New Yorkissa 9 päivänä syyskuuta 2002 Kansainvälisen rikostuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Naantalissa 30 päivänä heinäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Antti Kalliomäki*

(Suomennos)

**SOPIMUS KANSAINVÄLISEN
RIKOSTUOMIOISTUIMEN
ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA**

Tämän sopimuksen sopimusvaltiot,

ottaen huomioon, että Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännöllä, joka hyväksyttiin Yhdistyneiden Kansakuntien täysivaltaisten diplomaattien konferenssissa 17 päivänä heinäkuuta 1998, perustettiin Kansainvälinen rikostuomioistuin, jolla on valtuudet käyttää toimivaltaansa henkilöihin, jotka ovat syyllistyneet vakimpiin kansainvälisiin rikoksiin;

ottaen huomioon, että Rooman perussäännön 4 artiklan mukaan Kansainvälinen rikostuomioistuin on kansainvälinen oikeushenkilö ja sillä on myös tehtäviensä hoitamiseen ja päämääriensä toteuttamiseen tarvittava oikeustoimikelpoisuus;

ottaen huomioon, että Rooman perussäännön 48 artiklan mukaan Kansainvälisellä rikostuomioistuimella on kunkin Rooman perussäännön sopimusvaltion alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen päämäärien toteuttamiseksi;

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Käsitteiden käyttö

Tässä sopimuksessa:

a) "perussääntö" tarkoittaa Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöä, joka hyväksyttiin 17 päivänä heinäkuuta 1998 Yhdistyneiden Kansakuntien täysivaltaisten diplomaattien konferenssissa, joka koski kansainvälisen rikostuomioistuimen perustamista;

b) "tuomioistuin" tarkoittaa perussäännöllä perustettua Kansainvälistä rikostuomioistuinta;

c) "sopimusvaltiot" tarkoittaa tämän sopimuksen sopimusvaltioita;

**AGREEMENT ON THE PRIVILEGES
AND IMMUNITIES OF THE INTER-
NATIONAL CRIMINAL COURT**

The States Parties to the present Agreement,

Whereas the Rome Statute of the International Criminal Court adopted on 17 July 1998 by the United Nations Diplomatic Conference of Plenipotentiaries established the International Criminal Court with the power to exercise its jurisdiction over persons for the most serious crimes of international concern;

Whereas article 4 of the Rome Statute provides that the International Criminal Court shall have international legal personality and such legal capacity as may be necessary for the exercise of its functions and the fulfilment of its purposes;

Whereas article 48 of the Rome Statute provides that the International Criminal Court shall enjoy in the territory of each State Party to the Rome Statute such privileges and immunities as are necessary for the fulfilment of its purposes;

Have agreed as follows:

Article 1

Use of terms

For the purposes of the present Agreement:

(a) "The Statute" means the Rome Statute of the International Criminal Court adopted on 17 July 1998 by the United Nations Diplomatic Conference of Plenipotentiaries on the Establishment of an International Criminal Court;

(b) "The Court" means the International Criminal Court established by the Statute;

(c) "States Parties" means States Parties to the present Agreement;

d) "sopimusvaltioiden edustajat" tarkoittaa kaikkia valtuuskunnan jäseniä, varajäseniä, neuvonantajia, teknisiä asiantuntijoita ja sihteereitä;

e) "sopimusvaltioiden kokous" tarkoittaa perussäännön sopimusvaltioiden kokousta;

f) "tuomarit" tarkoittaa tuomioistuimen tuomareita;

g) "puheenjohtajisto" tarkoittaa tuomioistuimen presidentin ja ensimmäisen ja toisen varapresidentin muodostamaa toimielintä;

h) "syyttäjä" tarkoittaa syyttäjää, jonka sopimusvaltioiden kokous on valinnut perussäännön 42 artiklan 4 kappaleen mukaisesti;

i) "apulaissyöttäjät" tarkoittaa apulaissyöttäjiä, jotka sopimusvaltioiden kokous on valinnut perussäännön 42 artiklan 4 kappaleen mukaisesti;

j) "kirjaaja" tarkoittaa kirjaajaa, jonka tuomarit ovat valinneet perussäännön 43 artiklan 4 kappaleen mukaisesti;

k) "apulaiskirjaaja" tarkoittaa apulaiskirjaajaa, jonka tuomarit ovat valinneet perussäännön 43 artiklan 4 kappaleen mukaisesti;

l) "oikeudenkäyntiavustaja" tarkoittaa syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa tai uhrin lailista edustajaa;

m) "pääsihteeri" tarkoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeriä;

n) "hallitustenvälisen järjestöjen edustajat" tarkoittaa hallitustenvälisen järjestöjen johtajia sekä heidän puolestaan toimivia virkamiehiä;

o) "Wienin yleissopimus" tarkoittaa 18 päivänä huhtikuuta 1961 tehtyä diplomaattisia suhteita koskevaa Wienin yleissopimusta;

p) "oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevat säännöt" tarkoittaa perussäännön 51 artiklan mukaisesti hyväksytyjä oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevia sääntöjä.

2 artikla

Tuomioistuimen oikeudellinen asema ja oikeushenkilöllisyys

Tuomioistuin on kansainvälinen oikeushenkilö ja sillä on myös tehtäviensä hoita-

(d) "Representatives of States Parties" means all delegates, deputy delegates, advisers, technical experts and secretaries of delegations;

(e) "Assembly" means the Assembly of States Parties to the Statute;

(f) "Judges" means the judges of the Court;

(g) "The Presidency" means the organ composed of the President and the First and Second Vice-Presidents of the Court;

(h) "Prosecutor" means the Prosecutor elected by the Assembly in accordance with article 42, paragraph 4, of the Statute;

(i) "Deputy Prosecutors" means the Deputy Prosecutors elected by the Assembly in accordance with article 42, paragraph 4, of the Statute;

(j) "Registrar" means the Registrar elected by the Court in accordance with article 43, paragraph 4, of the Statute;

(k) "Deputy Registrar" means the Deputy Registrar elected by the Court in accordance with article 43, paragraph 4, of the Statute;

(l) "Counsel" means defence counsel and the legal representatives of victims;

(m) "Secretary-General" means the Secretary-General of the United Nations;

(n) "Representatives of intergovernmental organizations" means the executive heads of intergovernmental organizations, including any official acting on his or her behalf;

(o) "Vienna Convention" means the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 18 April 1961;

(p) "Rules of Procedure and Evidence" means the Rules of Procedure and Evidence adopted in accordance with article 51 of the Statute

Article 2

Legal status and juridical personality of the Court

The Court shall have international legal personality and shall also have such legal

miseen ja päämääriensä toteuttamiseen tarvittava oikeustoimikelpoisuus. Tuomioistuimella on erityisesti oikeus tehdä sopimuksia, oikeus hankkia ja luovuttaa kiinteää ja irtainta omaisuutta sekä oikeus olla oikeudenkäynnin osapuolena.

3 artikla

Tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevat yleiset määräykset

Tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen päämäärien toteuttamiseksi.

4 artikla

Tuomioistuimen toimitilojen loukkamattomuus

Tuomioistuimen toimitilat ovat loukkamattomat.

5 artikla

Lippu, tunnus ja merkit

Tuomioistuimella on oikeus pitää esillä lippuaan, tunnustaan ja merkkejään toimitiloissaan sekä virkakäyttöön tarkoitetuissa ajoneuvoissaan ja kuljetusvälineissään.

6 artikla

Tuomioistuimen, sen omaisuuden ja varojen koskemattomuus

1. Tuomioistuin sekä sen omaisuus ja varat, riippumatta siitä missä ne sijaitsevat ja kenen hallussa ne ovat, on vapautettu kaikenlaisesta lainkäytöstä, mikäli tuomioistuin ei jossakin erityisessä tapauksessa ole nimenomaisesti luopunut tästä koskemattomuudesta. Koskemattomuudesta luopumisen ei kuitenkaan katsota tarkoittavan täytäntöönpanotoimia.

2. Tuomioistuimen omaisuus ja varat, riippumatta siitä missä ne sijaitsevat ja kenen hallussa ne ovat, on vapautettu etsinnästä, takavarikosta, pakko-otosta, menete-

capacity as may be necessary for the exercise of its functions and the fulfilment of its purposes. It shall, in particular, have the capacity to contract, to acquire and to dispose of immovable and movable property and to participate in legal proceedings.

Article 3

General provisions on privileges and immunities of the Court

The Court shall enjoy in the territory of each State Party such privileges and immunities as are necessary for the fulfilment of its purposes.

Article 4

Inviolability of the premises of the Court

The premises of the Court shall be inviolable.

Article 5

Flag, emblem and markings

The Court shall be entitled to display its flag, emblem and markings at its premises and on vehicles and other means of transportation used for official purposes.

Article 6

Immunity of the Court, its property, funds and assets

1. The Court, and its property, funds and assets, wherever located and by whomsoever held, shall be immune from every form of legal process, except insofar as in any particular case the Court has expressly waived its immunity. It is, however, understood that no waiver of immunity shall extend to any measure of execution.

2. The property, funds and assets of the Court, wherever located and by whomsoever held, shall be immune from search, seizure, requisition, confiscation, exprop-

tyksi tuomitsemisesta ja pakkolunastuksesta sekä kaikista muista täytäntöönpano-, hallinto-, oikeus- ja lainsäädäntötoimenpiteistä.

3. Tuomioistuimen omaisuus ja varat ovat vapaat kaikenlaisista rajoituksista, valvontaja sääntelymääräyksistä ja maksuaikarajoituksista, niiltä osin kuin se on tarpeen tuomioistuimen tehtävien hoitamiseksi.

7 artikla

Arkiston ja asiakirjojen loukkaamattomuus

Tuomioistuimen arkisto sekä kaikki tuomioistuimen lähettämät tai sille lähetetyt, sen hallussa olevat tai sille kuuluvat, missä tahansa muodossa olevat asiakirjat ja paperit sekä muu aineisto ovat loukkaamattomat, riippumatta siitä missä ne sijaitsevat tai kenen hallussa ne ovat. Se, että loukkaamattomuus päättyy tai sitä ei ole, ei vaikuta tuomioistuimen käyttöön annettuja tai sen käyttämiä asiakirjoja ja muuta aineistoa koskeviin turvaamistoimiin, joita tuomioistuin voi määrätä perussäännön sekä oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen mukaisesti.

8 artikla

Vapautus veroista, tullimaksuista ja tuontitai vientirajoituksista

1. Tuomioistuin, sen varat, tulot ja muu omaisuus sekä sen toimenpiteet ja oikeustoimet on vapautettu kaikista välittömistä veroista, joihin luetaan muun muassa tulovero, varallisuusvero ja yhteisövero sekä paikallis- ja alueviranomaisien perimät välittömät verot. Tuomioistuin ei kuitenkaan vaadi vapautusta sellaisista veroista, jotka tosiasiallisesti ovat luonteeltaan pelkästään julkisista palveluista perittäviä maksuja, jotka peritään kiinteään, annettujen palveluiden määrään perustuvan taksan mukaisesti ja jotka ovat selkeästi määritettävissä ja yksilöitävissä.

2. Tuomioistuin on vapautettu kaikista tullimaksuista, tuontiveroista ja tuontitai vientikielloista ja -rajoituksista sellaisten

riation and any other form of interference, whether by executive, administrative, judicial or legislative action.

3. To the extent necessary to carry out the functions of the Court, the property, funds and assets of the Court, wherever located and by whomsoever held, shall be exempt from restrictions, regulations, controls or moratoria of any nature.

Article 7

Inviolability of archives and documents

The archives of the Court, and all papers and documents in whatever form, and materials being sent to or from the Court, held by the Court or belonging to it, wherever located and by whomsoever held, shall be inviolable. The termination or absence of such inviolability shall not affect protective measures that the Court may order pursuant to the Statute and the Rules of Procedure and Evidence with regard to documents and materials made available to or used by the Court.

Article 8

Exemption from taxes, customs duties and import or export restrictions

1. The Court, its assets, income and other property and its operations and transactions shall be exempt from all direct taxes, which include, inter alia, income tax, capital tax and corporation tax, as well as direct taxes levied by local and provincial authorities. It is understood, however, that the Court shall not claim exemption from taxes which are, in fact, no more than charges for public utility services provided at a fixed rate according to the amount of services rendered and which can be specifically identified, described and itemized.

2. The Court shall be exempt from all customs duties, import turnover taxes and prohibitions and restrictions on imports and

tavaroiden osalta, jotka tuomioistuimien tuo tai vie virkakäyttöön, sekä tuomioistuimien julkaisujen osalta.

3. Edellä mainitun vapautuksen perusteella tuotuja tai hankittuja tavaroita saa myydä tai muutoin luovuttaa sopimusvaltion alueella ainoastaan kyseisen sopimusvaltion toimivaltaisten viranomaisten kanssa sovitujen ehtojen mukaisesti.

9 artikla

Maksujen ja/tai verojen palautus

1. Tuomioistuimien ei pääsääntöisesti tule pyytää vapautusta maksuista ja/tai veroista, jotka sisältyvät kiinteän tai irtaimen omaisuuden hintaan, eikä palvelumaksuihin liittyvistä veroista. Sopimusvaltioiden on kuitenkin silloin, kun tuomioistuimien hankkii virkakäyttöön merkittäviä määriä omaisuutta, tavaroita tai palveluja, joista peritään tai voidaan periä yksilöitävissä olevia maksuja ja/tai veroja, ryhdyttävä tarvittaviin hallinnollisiin järjestelyihin tuomioistuimien vapauttamiseksi sellaisista kuluista tai suoritetun maksun ja/tai veron palauttamiseksi.

2. Vapautuksen tai palautuksen perusteella hankittuja tavaroita saa myydä tai muutoin luovuttaa ainoastaan vapautuksen tai palautuksen myöntäneen sopimusvaltion määräämien ehtojen mukaisesti. Vapautusta tai palautusta ei myönnetä tuomioistuimelle annetuista julkisista palveluista perityistä maksuista.

10 artikla

Varat ja vapaus valuuttarajoituksista

1. Rahaliikennettä koskevien valvonta- ja sääntelymääräysten sekä maksuaikarajoitusten estämättä tuomioistuimien voi toimintaansa liittyen:

a) pitää hallussaan varoja, mitä tahansa valuuttaa ja kultaa ja pitää tilejä missä valuutassa tahansa;

b) vapaasti siirtää varojaan, kultaansa tai valuuttojaan maasta toiseen tai jonkin maan sisällä sekä vaihtaa jonkin hallussaan ole-

exports in respect of articles imported or exported by the Court for its official use and in respect of its publications.

3. Goods imported or purchased under such an exemption shall not be sold or otherwise disposed of in the territory of a State Party, except under conditions agreed with the competent authorities of that State Party.

Article 9

Reimbursement of duties and/or taxes

1. The Court shall not, as a general rule, claim exemption from duties and/or taxes which are included in the price of movable and immovable property and taxes paid for services rendered. Nevertheless, when the Court for its official use makes major purchases of property and goods or services on which identifiable duties and/or taxes are charged or are chargeable, States Parties shall make appropriate administrative arrangements for the exemption of such charges or reimbursement of the amount of duty and/or tax paid.

2. Goods purchased under such an exemption or reimbursement shall not be sold or otherwise disposed of, except in accordance with the conditions laid down by the State Party which granted the exemption or reimbursement. No exemption or reimbursement shall be accorded in respect of charges for public utility services provided to the Court.

Article 10

Funds and freedom from currency restrictions

1. Without being restricted by financial controls, regulations or financial moratoriums of any kind, while carrying out its activities:

(a) The Court may hold funds, currency of any kind or gold and operate accounts in any currency;

(b) The Court shall be free to transfer its funds, gold or its currency from one country to another or within any country and to

van valuutan mihin tahansa toiseen valuutataan;

c) ottaa vastaan, pitää hallussaan, diskon-tata, siirtää, vaihtaa tai muuten käydä kaup-paa velkakirjoilla ja muilla arvopapereilla;

d) ja sopimusvaltio myöntää sille maksu-tapahtumiin sovellettavien vaihtokurssien osalta vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin mille tahansa hallitustenväliselle jär-jestölle tai diplomaattiselle edustustolle.

2. Käyttäessään 1 kappaleen mukaisia oi-keuksiaan tuomioistuimen on otettava huo-mioon kaikki sopimusvaltion sille tekemät esitykset, mikäli tuomioistuin katsoo sen olevan mahdollista tuomioistuimen etuja vahingoittamatta.

11 artikla

Viestintään liittyvät helpotukset

1. Tuomioistuimella on kunkin sopimus-valtion alueella virallisen viestintänsä ja kirjeenvaihtonsa osalta oikeus vähintään yhtä edulliseen kohteluun kuin kyseinen sopimusvaltio myöntää mille tahansa hallitustenväliselle järjestölle tai diplomaattiselle edustustolle postiin ja muuhun viestintään ja kirjeenvaihtoon sovellettavien etuoikeuksien, tariffien ja maksujen osalta.

2. Tuomioistuimen viralliseen viestintään ja kirjeenvaihtoon ei saa kohdistaa ennakkotarkastuksia.

3. Tuomioistuin voi käyttää kaikkia tarvittavia viestintäkeinoja, mukaan lukien sähköinen viestintä, ja sillä on oikeus käyttää virallisessa viestinnässään ja kirjeenvaihdossaan koodeja ja salakirjoitusta. Tuomioistuimen virallinen viestintä ja kirjeenvaihto ovat loukkaamattomia.

4. Tuomioistuimella on oikeus lähettää ja vastaanottaa kirjeenvaihtoansa ja muuta aineistoa tai tiedonantoja kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä, joilla on samat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset kuin diplomaattikuriirilla ja kuriirisäkeillä.

5. Tuomioistuimella on oikeus käyttää radiolaitteita ja muita televiestintälaitteita taajuuksilla, joita sopimusvaltiot ovat antaneet

convert any currency held by it into any other currency;

(c) The Court may receive, hold, negotiate, transfer, convert or otherwise deal with bonds and other financial securities;

(d) The Court shall enjoy treatment not less favourable than that accorded by the State Party concerned to any intergovernmental organization or diplomatic mission in respect of rates of exchange for its financial transactions.

2. In exercising its rights under paragraph 1, the Court shall pay due regard to any representations made by any State Party insofar as it is considered that effect can be given to such representations without detriment to the interests of the Court.

Article 11

Facilities in respect of communications

1. The Court shall enjoy in the territory of each State Party for the purposes of its official communications and correspondence treatment not less favourable than that accorded by the State Party concerned to any intergovernmental organization or diplomatic mission in the matter of priorities, rates and taxes applicable to mail and the various forms of communication and correspondence.

2. No censorship shall be applied to the official communications or correspondence of the Court.

3. The Court may use all appropriate means of communication, including electronic means of communication, and shall have the right to use codes or cipher for its official communications and correspondence. The official communications and correspondence of the Court shall be inviolable.

4. The Court shall have the right to dispatch and receive correspondence and other materials or communications by courier or in sealed bags, which shall have the same privileges, immunities and facilities as diplomatic couriers and bags.

5. The Court shall have the right to operate radio and other telecommunication equipment on any frequencies allocated to it

sen käyttöön kansallisten menettelytapojensa mukaisesti. Sopimusvaltiot pyrkivät mahdollisuuksien mukaan antamaan tuomioistuimen käyttöön sellaiset taajuudet, joiden käyttöoikeutta se on hakenut.

12 artikla

Tuomioistuimen tehtävien hoito päämajan ulkopuolella

Mikäli tuomioistuin perussäännön 3 artiklan 3 kappaleen mukaisesti katsoo, että sen tarpeellista kokoontua muualla kuin sen päämajassa Haagissa Alankomaissa, se voi sopia kyseessä olevan valtion kanssa järjestelystä sen tehtävien hoitoa varten tarvittavien helpotusten myöntämiseksi.

13 artikla

Sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin osallistuvat valtioiden edustajat sekä hallitustenvälisten järjestöjen edustajat

1. Perussäännön sopimusvaltioiden edustajilla, jotka osallistuvat sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin, muiden valtioiden edustajilla, jotka mahdollisesti osallistuvat sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin tarkkailijoina perussäännön 112 artiklan 1 kappaleen mukaisesti, sekä sellaisten valtioiden ja hallitustenvälisen järjestöjen edustajilla, jotka on kutsuttu osallistumaan sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin, on virkatehtäviään hoitaessaan ja kokouspaikalle matkustaessaan ja sieltä poistuessaan seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- a) koskemattomuus pidättämistä ja vangitsemista vastaan;
- b) kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virka-asemansa perusteella antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja sen perusteella suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden edustajan tehtävät ovat päättyneet;

by the States Parties in accordance with their national procedures. The States Parties shall endeavour to allocate to the Court, to the extent possible, frequencies for which it has applied.

Article 12

Exercise of the functions of the Court outside its headquarters

In the event that the Court, pursuant to article 3, paragraph 3, of the Statute, considers it desirable to sit elsewhere than at its headquarters at The Hague in the Netherlands, the Court may conclude with the State concerned an arrangement concerning the provision of the appropriate facilities for the exercise of its functions.

Article 13

Representatives of States participating in the Assembly and its subsidiary organs and representatives of intergovernmental organizations

1. Representatives of States Parties to the Statute attending meetings of the Assembly and its subsidiary organs, representatives of other States that may be attending meetings of the Assembly and its subsidiary organs as observers in accordance with article 112, paragraph 1, of the Statute, and representatives of States and of intergovernmental organizations invited to meetings of the Assembly and its subsidiary organs shall, while exercising their official functions and during their journey to and from the place of meeting, enjoy the following privileges and immunities:

- (a) Immunity from personal arrest or detention;
- (b) Immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written, and all acts performed by them in their official capacity; such immunity shall continue to be accorded notwithstanding that the persons concerned may have ceased to exercise their functions as representatives;

c) kaikkien, missä tahansa muodossa laadittujen papereiden ja asiakirjojen loukkaamattomuus;

d) oikeus käyttää koodeja tai salakirjoitusta, ottaa vastaan papereita ja asiakirjoja tai kirjeenvaihtoa kuriirin välityksellä tai sinedityissä säkeissä sekä vastaanottaa ja lähettää sähköisiä tiedonantoja;

e) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista sekä kansallisista palvelusvelvoitteista siinä sopimusvaltiossa, jossa he ovat käymässä tai jonka kautta he kulkevat virkatehtäviensä hoidon yhteydessä;

f) samat erioikeudet valuuttaa tai valuuttanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään tilapäisten virkatehtävien yhteydessä;

g) samat vapautukset ja helpotukset henkilökohtaisten matkatavaroidensa tarkastuksen osalta kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti;

h) sama suojelu ja samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään kansainvälisen kriisitilanteen aikana Wienin yleissopimuksen mukaisesti;

i) muut sellaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka myönnetään diplomaattikunnan edustajille ja jotka eivät ole edellä olevien määräysten vastaisia, kuitenkin niin, että heillä ei ole oikeutta vaatia vapautusta tullimaksuista maahan tuotujen tavaroiden osalta (jolleivät ne kuulu heidän henkilökohtaisiin matkatavarihinsa) eikä valmisteveroista tai myyntiverosta.

2. Jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoja, jonka 1 kappaleessa tarkoitettujen edustajien ovat sopimusvaltion alueella osallistuakseen sopimusvaltioiden kokoukseen ja sen apuelinten kokouksiin virkatehtäviensä hoidon yhteydessä, ei katsota asumiseksi.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta edustajan ja sen sopimusvaltion viranomaisten välillä, jonka kansalainen hän on, eikä edustajan ja sellaisen sopimusvaltion tai hallitustenvälisen

(c) Inviolability of all papers and documents in whatever form;

(d) The right to use codes or cipher, to receive papers and documents or correspondence by courier or in sealed bags and to receive and send electronic communications;

(e) Exemption from immigration restrictions, alien registration requirements and national service obligations in the State Party they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions;

(f) The same privileges in respect of currency and exchange facilities as are accorded to representatives of foreign Governments on temporary official missions;

(g) The same immunities and facilities in respect of their personal baggage as are accorded to diplomatic envoys under the Vienna Convention;

(h) The same protection and repatriation facilities as are accorded to diplomatic agents in time of international crisis under the Vienna Convention;

(i) Such other privileges, immunities and facilities not inconsistent with the foregoing as diplomatic agents enjoy, except that they shall have no right to claim exemption from customs duties on goods imported (otherwise as part of their personal baggage) or from excise duties or sales taxes.

2. Where the incidence of any form of taxation depends upon residence, periods during which the representatives described in paragraph 1 attending the meetings of the Assembly and its subsidiary organs are present in a State Party for the discharge of their duties shall not be considered as periods of residence.

3. The provisions of paragraphs 1 and 2 of this article are not applicable as between a representative and the authorities of the State Party of which he or she is a national or of the State Party or intergovernmental

järjestön välillä, jota hän edustaa tai on edustanut.

14 artikla

Tuomioistuimen oikeudenkäyntiin osallistuvien valtioiden edustajat

Tuomioistuimen oikeudenkäyntiin osallistuvien valtioiden edustajilla on virkatehtäviään hoitaessaan sekä matkustaessaan oikeudenkäyntipaikalle ja poistuessaan sieltä 13 artiklassa tarkoitetut erioikeudet ja vapaudet.

15 artikla

Tuomarit, syyttäjät, apulaissyöttäjät ja kirjaaja

1. Tuomareilla, syyttäjällä, apulaissyöttäjillä ja kirjaajalla on tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa samat erioikeudet ja vapaudet kuin diplomaattisten edustustojen päälliköillä, ja heidän toimikautensa päättymisen jälkeen heille myönnetään edelleen kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta

2. Tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille ja kirjaajalle sekä heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään kaikki maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa he ovat, sekä maahantuloon ja maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa tuomioistuin kokoontuu. Virkatehtäviinsä liittyvien matkojen aikana tuomareilla, syyttäjällä, apulaissyöttäjillä ja kirjaajalla on kaikkien sopimusvaltioiden alueilla, joiden kautta he joutuvat kulkemaan, kaikki ne erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka sopimusvaltiot myöntävät vastaavissa olosuhteissa diplomaattikunnan edustajille Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

3. Jos tuomari, syyttäjät, apulaissyöttäjät tai kirjaaja oleskelee jossakin muussa sopimusvaltiossa kuin siinä valtiossa, jonka

organization of which he or she is or has been a representative.

Article 14

Representatives of States participating in the proceedings of the Court

Representatives of States participating in the proceedings of the Court shall, while exercising their official functions, and during their journey to and from the place of the proceedings, enjoy the privileges and immunities referred to in article 13.

Article 15

Judges, Prosecutor, Deputy Prosecutors and Registrar

1. The judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar shall, when engaged on or with respect to the business of the Court, enjoy the same privileges and immunities as are accorded to heads of diplomatic missions and shall, after the expiry of their terms of office, continue to be accorded immunity from legal process of every kind in respect of words which had been spoken or written and acts which had been performed by them in their official capacity.

2. The judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar and members of their families forming part of their households shall be accorded every facility for leaving the country where they may happen to be and for entering and leaving the country where the Court is sitting. On journeys in connection with the exercise of their functions, the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar shall in all States Parties through which they may have to pass enjoy all the privileges, immunities and facilities granted by States Parties to diplomatic agents in similar circumstances under the Vienna Convention.

3. If a judge, the Prosecutor, a Deputy Prosecutor or the Registrar, for the purpose of holding himself or herself at the disposal of the Court, resides in any State Party α-

kansalainen hän on tai jossa hän asuu pysyvästi, ollakseen tuomioistuimen käytettävissä, hänelle sekä hänen kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään oleskelun ajaksi diplomaateille kuuluvat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset.

4. Tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille ja kirjaajalle sekä heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

5. Tämän artiklan 1—4 kappaleen määräyksiä sovelletaan tuomioistuimen tuomareihin myös sen jälkeen, kun heidän toimikautensa on päättynyt, jos he jatkavat virkatehtäviensä hoitamista perussäännön 36 artiklan 10 kappaleen mukaisesti.

6. Tuomioistuimen tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille ja kirjaajalle maksamat palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset on vapautettu verotuksesta. Jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoja, jotka tuomarit, syyttäjä, apulaissyöttäjät ja kirjaaja ovat sopimusvaltion alueella hoitaakseen virkatehtäviään, ei katsota asumiseksi verotusta varten. Sopimusvaltiot voivat kuitenkin ottaa edellä mainitut palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset huomioon muista lähteistä peräisin olevista tuloista perittävien verojen määräämiseksi.

7. Sopimusvaltioilla ei ole velvollisuutta vapauttaa entisten tuomareiden, syyttäjien ja kirjaajien sekä heidän huollettavinaan olevien henkilöiden eläkkeitä tai elinkorkoja tuloverosta.

16 artikla

Apulaiskirjaaja, syyttäjän toimiston henkilökunta ja kirjaamon henkilökunta

1. Apulaiskirjaajalla, syyttäjän toimiston henkilökunnalla ja kirjaamon henkilökunnalla on heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Heille myönnetään:

her than that of which he or she is a national or permanent resident, he or she shall, together with family members forming part of his or her household, be accorded diplomatic privileges, immunities and facilities during the period of residence.

4. The judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar and members of their families forming part of their households shall be accorded the same repatriation facilities in time of international crisis as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

5. Paragraphs 1 to 4 of this article shall apply to judges of the Court even after their term of office has expired if they continue to exercise their functions in accordance with article 36, paragraph 10, of the Statute.

6. The salaries, emoluments and allowances paid to the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar by the Court shall be exempt from taxation. Where the incidence of any form of taxation depends upon residence, periods during which the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar are present in a State Party for the discharge of their functions shall not be considered as periods of residence for purposes of taxation. States Parties may take these salaries, emoluments and allowances into account for the purpose of assessing the amount of taxes to be applied to income from other sources.

7. States Parties shall not be obliged to exempt from income tax pensions or annuities paid to former judges, Prosecutors and Registrars and their dependants.

Article 16

Deputy Registrar, staff of the Office of the Prosecutor and staff of the Registry

1. The Deputy Registrar, the staff of the Office of the Prosecutor and the staff of the Registry shall enjoy such privileges, immunities and facilities as are necessary for the independent performance of their functions. They shall be accorded:

(a) Immunity from personal arrest or de-

a) koskemattomuus pidättämistä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan;

b) kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden työsuhde tuomioistuimessa on päättynyt;

c) kaikkien virallisten, missä tahansa muodossa laadittujen papereiden ja asiakirjojen sekä aineiston loukkaamattomuus;

d) vapautus tuomioistuimen heille maksumien palkkojen, palkanlisien ja kulukorvausten verotuksesta. Sopimusvaltiot voivat kuitenkin ottaa nämä palkat, palkanlisät ja kulukorvaukset huomioon muista lähteistä peräisin olevista tuloista perittävien verojen määräämiseksi.

e) vapautus kansallisista palvelusvelvoitteista;

f) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, samoin kuin heidän kanssaan asuville perheenjäsenille;

g) vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseessä olevan henkilökunnan jäsenen läsnä ollessa;

h) samat erioikeudet valuuttaa tai valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin kyseisessä sopimusvaltiossa olevien diplomaattisten edustustojen vastaavantasoisille virkailijoille myönnetään;

i) kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti, samoin kuin heidän kanssaan asuville perheenjäsenille;

j) oikeus tuoda maahan huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa tulli- ja verovapaasti palvelumaksuja lukuun ottamatta, kun he ensimmäisen kerran tulevat kyseisen

attention and from seizure of their personal baggage;

(b) Immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity, which immunity shall continue to be accorded even after termination of their employment with the Court;

(c) Inviolability for all official papers and documents in whatever form and materials;

(d) Exemption from taxation on the salaries, emoluments and allowances paid to them by the Court. States Parties may take these salaries, emoluments and allowances into account for the purpose of assessing the amount of taxes to be applied to income from other sources;

(e) Exemption from national service obligations;

(f) Together with members of their families forming part of their household, exemption from immigration restrictions or alien registration;

(g) Exemption from inspection of personal baggage, unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles the import or export of which is prohibited by the law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned; an inspection in such a case shall be conducted in the presence of the official concerned;

(h) The same privileges in respect of currency and exchange facilities as are accorded to the officials of comparable rank of diplomatic missions established in the State Party concerned;

(i) Together with members of their families forming part of their household, the same repatriation facilities in time of international crisis as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention;

(j) The right to import free of duties and taxes, except payments for services, their furniture and effects at the time of first taking up post in the State Party in question and to re-export their furniture and effects

sopimusvaltion alueelle ottaakseen tehtävänsä vastaan, ja viedä huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa takaisin pysyvään kotimaahansa tulli- ja verovapaasti.

2. Sopimusvaltioilla ei ole velvollisuutta vapauttaa entisten apulaiskirjaajien, syyttäjän toimiston henkilökunnan ja kirjaamon henkilökunnan sekä heidän huollettavinaan olevien henkilöiden eläkkeitä tai elinkorkoja tuloverosta.

17 artikla

Paikalta palkattu henkilökunta, joka muuten olisi tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella

Tuomioistuimen paikalta palkkaamalla henkilökunnalla, joka muuten olisi tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella, on oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja kaikkien virkatehtävien yhteydessä tuomioistuimelle suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus jatkuu tuomioistuimen puolesta tehtyjen toimien osalta myös sen jälkeen, kun heidän työsuhteensa tuomioistuimessa on päättynyt. Paikalta palkatulle henkilökunnalle, joka muuten olisi tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella, myönnetään työsuhteen aikana myös tuomioistuimen puolesta hoidettujen virkatehtävien riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat muut helpotukset.

18 artikla

Oikeudenkäyntiavustaja ja syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustavat henkilöt

1. Oikeudenkäyntiavustajalla on seuraavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset tehtävään hoitaessaan niiltä osin kuin nämä erioikeudet, vapaudet ja helpotukset ovat tarpeen hänen tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta, mukaan lukien matkoihin käytetty aika, ja edellyttäen, että hän pystyy esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun todistuksen:

free of duties and taxes to their country of permanent residence.

2. States Parties shall not be obliged to exempt from income tax pensions or annuities paid to former Deputy Registrars, members of the staff of the Office of the Prosecutor, members of the staff of the Registry and their dependants.

Article 17

Personnel recruited locally and not otherwise covered by the present Agreement

Personnel recruited by the Court locally and not otherwise covered by the present Agreement shall be accorded immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity for the Court. Such immunity shall continue to be accorded after termination of employment with the Court for activities carried out on behalf of the Court. During their employment, they shall also be accorded such other facilities as may be necessary for the independent exercise of their functions for the Court.

Article 18

Counsel and persons assisting defence counsel

1. Counsel shall enjoy the following privileges, immunities and facilities to the extent necessary for the independent performance of his or her functions, including the time spent on journeys, in connection with the performance of his or her functions and subject to production of the certificate referred to in paragraph 2 of this article:

(a) Immunity from personal arrest or detention and from seizure of his or her per-

a) koskemattomuus pidättämistä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan;

b) kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun hänen tehtävänsä ovat päättyneet;

c) kaikkien, missä tahansa muodossa laadittujen papereiden ja asiakirjojen sekä hänen tehtäviensä hoitamiseen liittyvän aineiston loukkaamattomuus;

d) oikeus ottaa vastaan ja lähettää missä tahansa muodossa laadittuja papereita ja asiakirjoja oikeudenkäyntiavustajan tehtävien hoitamiseen liittyvässä yhteydenpitotarkoituksessa;

e) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista;

f) vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan oikeudenkäyntiavustajan läsnä ollessa;

g) samat erioikeudet valuuttaa tai valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään tilapäisten virkatehtävien yhteydessä;

h) kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

2. Kun oikeudenkäyntiavustaja on nimitetty perussäännön, oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen sekä tuomioistuimen sisäisten määräysten mukaisesti, oikeudenkäyntiavustajalle annetaan kirjaaan allekirjoittama todistus hänen tehtäviensä hoidon edellyttämäksi ajaksi. Todistus peruutetaan, jos oikeudenkäyntiavustajan valtuudet tai tehtävät päättyvät ennen todistuksen voimassaolon päättymistä.

3. Jos jokin verotusmuoto perustuu asuamiseen, ajanjaksoa, jonka oikeudenkäyn-

sonal baggage;

(b) Immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by him or her in official capacity, which immunity shall continue to be accorded even after he or she has ceased to exercise his or her functions;

(c) Inviolability of papers and documents in whatever form and materials relating to the exercise of his or her functions;

(d) For the purposes of communications in pursuance of his or her functions as counsel, the right to receive and send papers and documents in whatever form;

(e) Exemption from immigration restrictions or alien registration;

(f) Exemption from inspection of personal baggage, unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles the import or export of which is prohibited by law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned; an inspection in such a case shall be conducted in the presence of the counsel concerned;

(g) The same privileges in respect of currency and exchange facilities as are accorded to representatives of foreign Governments on temporary official missions;

(h) The same repatriation facilities in time of international crisis as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

2. Upon appointment of counsel in accordance with the Statute, the Rules of Procedure and Evidence and the Regulations of the Court, counsel shall be provided with a certificate under the signature of the Registrar for the period required for the exercise of his or her functions. Such certificate shall be withdrawn if the power or mandate is terminated before the expiry of the certificate.

3. Where the incidence of any form of taxation depends upon residence, periods during which counsel is present in a State Party for the discharge of his or her functions

tiavustaja on sopimusvaltion alueella hoi-
taakseen tehtäviään, ei katsota asumiseksi.

4. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan
tarvittavin muutoksin sellaisiin henkilöihin,
jotka avustavat syytetyn oikeudenkäyn-
tiavustajaa oikeudenkäyntimenettelyä ja to-
distelua koskevien sääntöjen 22 säännön
mukaisesti.

19 artikla

Todistajat

1. Todistajilla on seuraavat erioikeudet,
vapaudet ja helpotukset niiltä osin kuin ne
ovat tarpeen todistajanlausunnon antami-
seksi oikeudenkäynnissä, mukaan lukien
matkoihin käytetty aika, edellyttäen, että he
pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappa-
leessa tarkoitetun todistuksen:

a) koskemattomuus pidätystä tai vangit-
semista vastaan;

b) suoja henkilökohtaisten matkatava-
roidensa takavarikointia vastaan, jollei ole
painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin
sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai
maasta vienti on kielletty kyseisen sopi-
musvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä
sen karanteenia koskevien määräysten mu-
kaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta
tämän kappaleen d kohdan soveltamista;

c) kaikenlaisen oikeudenkäyntiin liittyvä
koskemattomuus todistajanlausunnon yhteydessä
antamiensa suullisten ja kirjallisten
lausuntojen sekä todistajanlausunnon yhteydessä
suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä
koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen,
kun todistajat ovat antaneet lausuntonsa
eivätkä enää osallistu oikeudenkäyntiin;

d) missä tahansa muodossa laadittujen
papereiden ja asiakirjojen sekä todistajan-
lausuntoon liittyvän aineiston loukkaamat-
tomuus;

e) oikeus vastaanottaa ja lähettää missä
tahansa muodossa laadittuja papereita ja
asiakirjoja todistajanlausuntoonsa liittyvää
tuomioistuimen ja oikeudenkäyntiavustajan
kanssa käytävää yhteydenpitoa varten;

shall not be considered as periods of resi-
dence.

4. The provisions of this article shall ap-
ply mutatis mutandis to persons assisting
defence counsel in accordance with rule 22
of the Rules of Procedure and Evidence.

Article 19

Witnesses

1. Witnesses shall enjoy the following privi-
leges, immunities and facilities to the extent
necessary for their appearance before the
Court for purposes of giving evidence, inclu-
ding the time spent on journeys in connection
with their appearance before the Court, sub-
ject to the production of the document refer-
red to in paragraph 2 of this article:

(a) Immunity from personal arrest or de-
tention;

(b) Without prejudice to subparagraph (d)
below, immunity from seizure of their per-
sonal baggage unless there are serious
grounds for believing that the baggage con-
tains articles the import or export of which
is prohibited by law or controlled by the
quarantine regulations of the State Party
concerned;

(c) Immunity from legal process of every
kind in respect of words spoken or written
and all acts performed by them in the cour-
se of their testimony, which immunity shall
continue to be accorded even after their ap-
pearance and testimony before the Court;

(d) Inviolability of papers and documents
in whatever form and materials relating to
their testimony;

(e) For purposes of their communications
with the Court and counsel in connection
with their testimony, the right to receive
and send papers and documents in whatever
form;

(f) Exemption from immigration restric-
tions or alien registration when they travel
for purposes of their testimony;

f) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista todistajanlausunon antamiseen liittyvien matkojen osalta;

g) kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

2. Tuomioistuin antaa todistajille, joilla on tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, asiakirjan, jolla todistetaan, että tuomioistuin edellyttää heidän osallistumistaan oikeudenkäyntiin, ja täsmennetään osallistumiseen tarvittava ajanjakso.

20 artikla

Uhrin

1. Uhreilla, jotka osallistuvat oikeudenkäyntiin oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 89—91 säännön mukaisesti, on seuraavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän osallistumiselleen oikeudenkäyntiin, mukaan lukien matkoihin käytetty aika, edellyttäen, että he pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun todistuksen:

a) koskemattomuus pidätystä tai vangitsemista vastaan;

b) suoja henkilökohtaisten matkatavaroitensa takavarikointia vastaan, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti;

c) kaikenlaisen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus tuomioistuimen oikeudenkäynnissä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen sekä sen yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he eivät enää osallistu oikeudenkäyntiin;

d) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, kun he matkustavat osallistuakseen oikeudenkäyntiin.

(g) The same repatriation facilities in time of international crisis as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

2. Witnesses who enjoy the privileges, immunities and facilities referred to in paragraph 1 of this article shall be provided by the Court with a document certifying that their appearance is required by the Court and specifying a time period during which such appearance is necessary.

Article 20

Victims

1. Victims participating in the proceedings in accordance with rules 89 to 91 of the Rules of Procedure and Evidence shall enjoy the following privileges, immunities and facilities to the extent necessary for their appearance before the Court, including the time spent on journeys in connection with their appearance before the Court, subject to the production of the document referred to in paragraph 2 of this article:

(a) Immunity from personal arrest or detention;

(b) Immunity from seizure of their personal baggage unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles the import or export of which is prohibited by law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned;

(c) Immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in the course of their appearance before the Court, which immunity shall continue to be accorded even after their appearance before the Court;

(d) Exemption from immigration restrictions or alien registration when they travel to and from the Court for purposes of their appearance;

2. Victims participating in the proceedings in accordance with rules 89 to 91 of the Rules of Procedure and Evidence who

2. Tuomioistuin antaa uhreille, jotka osallistuvat oikeudenkäyntiin oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 89—91 säännön mukaisesti ja joilla on tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, asiakirjan, jolla todistetaan, että he osallistuvat oikeudenkäyntiin, ja täsmennetään osallistumiseen tarvittava ajanjakso.

21 artikla

Asiantuntijat

1. Asiantuntijoille, jotka suorittavat tehtäviä tuomioistuimelle, myönnetään seuraavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta, mukaan lukien tehtävien hoitamiseen liittyviin matkoihin käytetty aika, edellyttäen, että he pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun asiakirjan:

a) koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroiden takavarikointia vastaan;

b) kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyen antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden tehtävät ovat päättyneet;

c) missä tahansa muodossa laadittujen papereiden ja asiakirjojen sekä heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyvän aineiston loukkaamattomuus;

d) oikeus ottaa vastaan ja lähettää missä tahansa muodossa laadittuja papereita ja asiakirjoja sekä heidän tuomioistuimelle suorittamiinsa tehtäviin liittyvää aineistoa kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä tuomioistuimen kanssa käytävää yhteydenpitoa varten;

e) vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joiden maahantuonti tai maastavienti on kielletty sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällai-

enjoy the privileges, immunities and facilities referred to in paragraph 1 of this article shall be provided by the Court with a document certifying their participation in the proceedings of the Court and specifying a time period for that participation.

Article 21

Experts

1. Experts performing functions for the Court shall be accorded the following privileges, immunities and facilities to the extent necessary for the independent exercise of their functions, including the time spent on journeys in connection with their functions, subject to production of the document referred to in paragraph 2 of this article:

(a) Immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage;

(b) Immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in the course of the performance of their functions for the Court, which immunity shall continue to be accorded even after the termination of their functions;

(c) Inviolability of papers and documents in whatever form and materials relating to their functions for the Court;

(d) For the purposes of their communications with the Court, the right to receive and send papers and documents in whatever form and materials relating to their functions for the Court by courier or in sealed bags;

(e) Exemption from inspection of personal baggage, unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles the import or export of which is prohibited by law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned; an inspection in such a case shall be conducted in the presence of the expert concerned;

(f) The same privileges in respect of cur-

nessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan asiantuntijan läsnä ollessa;

f) samat erioikeudet valuuttaa tai valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään tilapäisten virkatehtävien yhteydessä;

g) kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti;

h) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua asiakirjassa täsmennettyjen tehtäviensä osalta.

2. Tuomioistuin antaa asiantuntijoille, joilla on tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, asiakirjan, jolla todistetaan, että he suorittavat tehtäviä tuomioistuimelle, ja jossa täsmennetään näiden tehtävien kesto.

22 artikla

Muut henkilöt, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa

1. Muille henkilöille, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, myönnetään läsnäoloon tarvittavaa ajanjaksoa varten, mukaan lukien siihen liittyviin matkoihin käytetty aika, tämän sopimuksen 20 artiklan 1 kappaleen a—d kohdan mukaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, edellyttäen, että he pystyvät esittämään tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua todistuksen.

2. Tuomioistuin antaa muille henkilöille, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, asiakirjan, jolla todistetaan, että heidän läsnäoloaan tuomioistuimen toimipaikassa edellytetään, ja jossa täsmennetään läsnäoloon tarvittava ajanjakso.

23 artikla

Kansalaiset ja pysyvät asukkaat

Valtio voi tämän sopimuksen allekirjoit-

rency and exchange facilities as are accorded to representatives of foreign Governments on temporary official missions;

(g) The same repatriation facilities in time of international crisis as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention;

(h) Exemption from immigration restrictions or alien registration in relation to their functions as specified in the document referred to in paragraph 2 of this article.

2. Experts who enjoy the privileges, immunities and facilities referred to in paragraph 1 of this article shall be provided by the Court with a document certifying that they are performing functions for the Court and specifying a time period for which their functions will last.

Article 22

Other persons required to be present at the seat of the Court

1. Other persons required to be present at the seat of the Court shall, to the extent necessary for their presence at the seat of the Court, including the time spent on journeys in connection with their presence, be accorded the privileges, immunities and facilities provided for in article 20, paragraph 1, subparagraphs (a) to (d), of the present Agreement, subject to production of the document referred to in paragraph 2 of this article.

2. Other persons required to be present at the seat of the Court shall be provided by the Court with a document certifying that their presence is required at the seat of the Court and specifying a time period during which such presence is necessary.

Article 23

Nationals and permanent residents

At the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, any State may declare that:

(a) Without prejudice to paragraph 6 of

tamisen, ratifioinnin tai hyväksymisen tai siihen liittymisen yhteydessä antaamattomuuden, jonka mukaan:

a) tämän sopimuksen 15, 16, 18, 19 ja 21 artiklassa tarkoitetuilla henkilöillä on sen sopimusvaltion alueella, jonka kansalaisia he ovat tai jossa he asuvat pysyvästi, ainoastaan seuraavat erioikeudet ja vapaudet niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta, heidän osallistumiselleen oikeudenkäyntiin tai todistajanlausunnon antamiseksi oikeudenkäynnissä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 15 artiklan 6 kappaleen ja 16 artiklan 1 kappaleen d kohdan soveltamista:

i) koskemattomuus pidätystä tai vangitsemista vastaan;

ii) kaikenlaiseen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus heidän tuomioistuimelle suorittamiensa tehtäviin liittyen, oikeudenkäyntiin osallistumisen yhteydessä tai todistajanlausunnon antamisen yhteydessä oikeudenkäynnissä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja tällaisessa yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseisten henkilöiden tehtävät ovat päättyneet, he eivät enää osallistu oikeudenkäyntiin tai he ovat jo antaneet todistajanlausuntonsa;

iii) missä tahansa muodossa laadittujen papereiden ja asiakirjojen sekä heidän tuomioistuimelle suorittamiensa tehtäviin, oikeudenkäyntiin osallistumiseensa tai todistajanlausuntonsa antamiseen liittyvän aineiston loukkaamattomuus;

iv) oikeus vastaanottaa ja lähettää missä tahansa muodossa laadittuja papereita ja asiakirjoja tuomioistuimen kanssa käytävää yhteydenpitoa varten ja, kun kyseessä ovat 19 artiklassa tarkoitettut henkilöt, oikeudenkäyntiavustajan kanssa käytävää, todistajanlausuntoon liittyvää yhteydenpitoa varten;

b) tämän sopimuksen 20 ja 22 artiklassa tarkoitetuilla henkilöillä on sen sopimusvaltion alueella, jonka kansalaisia he ovat tai jossa he asuvat pysyvästi, ainoastaan seuraavat erioikeudet ja vapaudet niiltä osin kuin ne ovat tarpeen heidän osallistumiselleen oikeudenkäyntiin:

i) koskemattomuus pidätystä tai vangitsemista vastaan;

article 15 and paragraph 1 (d) of article 16, a person referred to in articles 15, 16, 18, 19 and 21 shall, in the territory of the State Party of which he or she is a national or permanent resident, enjoy only the following privileges and immunities to the extent necessary for the independent performance of his or her functions or his or her appearance or testimony before the Court;

(i) Immunity from personal arrest and detention;

(ii) Immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by that person in the performance of his or her functions for the Court or in the course of his or her appearance or testimony, which immunity shall continue to be accorded even after the person has ceased to exercise his or her functions for the Court or his or her appearance or testimony before it;

(iii) Inviolability of papers and documents in whatever form and materials relating to the exercise of his or her functions for the Court or his or her appearance or testimony before it;

(iv) For the purposes of their communications with the Court and for a person referred to in article 19, with his or her counsel in connection with his or her testimony, the right to receive and send papers in whatever form;

(b) A person referred to in articles 20 and 22 shall, in the territory of the State Party of which he or she is a national or permanent resident, enjoy only the following privileges and immunities to the extent necessary for his or her appearance before the Court;

(i) Immunity from personal arrest and detention;

(ii) Immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts performed by that person in the course of his or her appearance before the Court,

ii) oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus oikeustoimia vastaan heidän oikeudenkäyntiin osallistumisen yhteydessä antamiensa suullisten tai kirjallisten lausuntojen ja tällaisessa yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, ja tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he eivät enää osallistu oikeudenkäyntiin.

24 artikla

Yhteistyö sopimusvaltioiden viranomaisten kanssa

1. Tuomioistuin tekee jatkuvasti yhteistyötä sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa helpottaakseen sopimusvaltioiden lainsäädännön täytäntöönpanoa ja ehkäistäkseen tässä sopimuksessa tarkoitettuihin erioikeuksiin, vapauksiin ja helpotuksiin liittyviä väärinkäytöksiä.

2. Kaikkien tämän sopimuksen mukaisia erioikeuksia ja vapauksia nauttivien henkilöiden velvollisuutena on noudattaa sen sopimusvaltion lakeja ja määräyksiä, jonka alueella he ovat tai jonka kautta he kulkevat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta heidän erioikeuksiaan ja vapauksiaan. Näillä henkilöillä on myös velvollisuus olla puutumatta kyseisen valtion sisäisiin asioihin.

25 artikla

13 ja 14 artiklan mukaisista erioikeuksista ja vapauksista luopuminen

Tämän sopimuksen 13 ja 14 artiklan mukaisia erioikeuksia ja vapauksia ei myönnetä valtioiden ja hallitustenvälisen järjestöjen edustajille heidän henkilökohtaisen etunsa vuoksi, vaan sen varmistamiseksi, että edustajat voivat hoitaa sopimusvaltioiden kokouksen, sen apuelinten sekä tuomioistuimen työhön liittyvät tehtävänsä riippumattomasti. Tästä johtuen sopimusvaltiolla ei ole pelkästään oikeus vaan myös velvollisuus luopua edustajansa erioikeuksista ja vapauksista silloin, kun ne sopimusvaltion mielestä haittaisivat oikeudenkäyttöä, ja kun niistä voidaan luopua haittaamatta sitä tarkoitusta, jota varten erioikeudet ja va-

which immunity shall continue to be accorded even after his or her appearance before the Court.

Article 24

Cooperation with the authorities of States Parties

1. The Court shall cooperate at all times with the appropriate authorities of States Parties to facilitate the enforcement of their laws and to prevent the occurrence of any abuse in connection with the privileges, immunities and facilities referred to in the present Agreement.

2. Without prejudice to their privileges and immunities, it is the duty of all persons enjoying privileges and immunities under the present Agreement to respect the laws and regulations of the State Party in whose territory they may be on the business of the Court or through whose territory they may pass on such business. They also have a duty not to interfere in the internal affairs of that State.

Article 25

Waiver of privileges and immunities provided for in articles 13 and 14

Privileges and immunities provided for in articles 13 and 14 of the present Agreement are accorded to the representatives of States and intergovernmental organizations not for the personal benefit of the individuals themselves, but in order to safeguard the independent exercise of their functions in connection with the work of the Assembly, its subsidiary organs and the Court. Consequently, States Parties not only have the right but are under a duty to waive the privileges and immunities of their representatives in any case where, in the opinion of those States, they would impede the course of justice and can be waived without prejudice to the purpose for which the privileges and immunities are accorded. States not party to the present Agreement and intergovernmental organizations are granted the

paudet on myönnetty. Sellaisten valtioiden edustajille, jotka eivät ole tämän sopimuksen sopimuspuolia, sekä hallitustenvälisten järjestöjen edustajille myönnetään 13 ja 14 artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet sillä edellytyksellä, että he sitoutuvat noudattamaan samaa velvollisuutta erioikeuksista ja vapauksista luopumisen osalta.

26 artikla

15—22 artiklan mukaisista erioikeuksista ja vapauksista luopuminen

1. Tämän sopimuksen 15—22 artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet myönnetään hyvän oikeudenkäytön varmistamiseksi eikä yksittäisten henkilöiden henkilökohtaisen edun vuoksi. Erioikeuksista ja vapauksista voidaan luopua perussäännön 48 artiklan 5 kappaleen ja tämän artiklan määräysten mukaisesti, ja niistä luopumiseen on velvollisuus yksittäisessä tapauksessa silloin, kun ne haittaisivat oikeudenkäyttöä ja niistä voidaan luopua haittaamatta sitä tarkoitusta, jota varten ne on myönnetty.

2. Erioikeuksista ja vapauksista luovutaan:

- a) tuomarin tai syyttäjän osalta tuomareiden ehdottomalla äänen enemmistöllä;
- b) kirjaajan osalta puheenjohtajiston toimesta;
- c) apulaissyöttäjän ja syyttäjän toimiston henkilökunnan osalta syyttäjän toimesta;
- d) apulaiskirjaajan ja kirjaamon henkilökunnan osalta kirjaajan toimesta;
- e) 17 artiklassa tarkoitetun henkilökunnan osalta sen tuomioistuimen toimielimen päällikön toimesta, jonka palveluksessa henkilö on;
- f) oikeudenkäyntiavustajien ja syytetyn oikeudenkäyntiavustajaa avustavien henkilöiden osalta puheenjohtajiston toimesta;
- g) todistajien ja uhrien osalta puheenjohtajiston toimesta;
- h) asiantuntijoiden osalta sen tuomioistuimen toimielimen päällikön toimesta, joka on nimittänyt asiantuntijan;

privileges and immunities provided for in articles 13 and 14 of the present Agreement on the understanding that they undertake the same duty regarding waiver.

Article 26

Waiver of privileges and immunities provided for in articles 15 to 22

1. The privileges and immunities provided for in articles 15 to 22 of the present Agreement are granted in the interests of the good administration of justice and not for the personal benefit of the individuals themselves. Such privileges and immunities may be waived in accordance with article 48, paragraph 5, of the Statute and the provisions of this article and there is a duty to do so in any particular case where they would impede the course of justice and can be waived without prejudice to the purpose for which they are accorded.

2. The privileges and immunities may be waived:

- (a) In the case of a judge or the Prosecutor, by an absolute majority of the judges;
- (b) In the case of the Registrar, by the Presidency;
- (c) In the case of the Deputy Prosecutors and the staff of the Office of the Prosecutor, by the Prosecutor;
- (d) In the case of the Deputy Registrar and the staff of the Registry, by the Registrar;
- (e) In the case of personnel referred to in article 17, by the head of the organ of the Court employing such personnel;
- (f) In the case of counsel and persons assisting defence counsel, by the Presidency;
- (g) In the case of witnesses and victims, by the Presidency;
- (h) In the case of experts, by the head of the organ of the Court appointing the expert;
- (i) In the case of other persons required to be present at the seat of the Court, by the Presidency.

i) muiden sellaisten henkilöiden osalta, joiden on oltava läsnä tuomioistuimen toimipaikassa, puheenjohtajiston toimesta.

27 artikla

Sosiaaliturva

Siitä päivästä lukien, jona tuomioistuin perustaa sosiaaliturvajärjestelmän, 15, 16 ja 17 artiklassa tarkoitetut henkilöt on tuomioistuimelle suorittamiensa palveluiden osalta vapautettu kaikista pakollisista kansallisista sosiaaliturvamaksuista.

28 artikla

Ilmoitukset

Kirjaaja antaa säännöllisin väliajoin kaikille sopimusvaltioille tiedoksi tämän sopimuksen määräysten soveltamisalaan kuuluvien tuomareiden, syyttäjän, apulaissyöttäjien, kirjaajan, apulaiskirjaajan, syyttäjän toimiston henkilökunnan, kirjaamon henkilökunnan ja oikeudenkäyntiavustajien nimet ja aseman. Kirjaaja antaa kaikille sopimusvaltioille tiedoksi myös näiden henkilöiden aseman muutokset.

29 artikla

Laissez-passer -luvut

Sopimusvaltiot tunnustavat ja hyväksyvät Yhdistyneiden Kansakuntien laissez-passer -luvut tai tuomioistuimen tuomareille, syyttäjälle, apulaissyöttäjille, kirjaajalle, apulaiskirjaajalle, syyttäjän toimiston henkilökunnalle ja kirjaamon henkilökunnalle myöntämät matkustusasiakirjat laillisiksi matkustusasiakirjoiksi.

30 artikla

Viisumit

Jos sopimusvaltiot vaativat viisumin tai maahantulo- taikka maastapoistumisluvan, ne käsittelevät mahdollisimman nopeasti

Article 27

Social security

From the date on which the Court establishes a social security scheme, the persons referred to in articles 15, 16 and 17 shall, with respect to services rendered for the Court, be exempt from all compulsory contributions to national social security schemes.

Article 28

Notification

The Registrar shall communicate periodically to all States Parties the categories and names of the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors, the Registrar, the Deputy Registrar, the staff of the Office of the Prosecutor, the staff of the Registry and counsel to whom the provisions of the present Agreement apply. The Registrar shall also communicate to all States Parties information on any change in the status of these persons.

Article 29

Laissez-passer

The States Parties shall recognize and accept the United Nations laissez-passer or the travel document issued by the Court to the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors, the Registrar, the Deputy Registrar, the staff of the Office of the Prosecutor and the staff of the Registry as valid travel documents.

Article 30

Visas

Applications for visas or entry/exit permits, where required, from all persons who are holders of the United Nations laissez-passer or of the travel document issued by the Court, and also from persons referred to in articles 18 to 22 of the present Agreement who have a certificate issued by the

kaikkien Yhdistyneiden Kansakuntien laissez-passier -lupien tai tuomioistuimen myöntämien matkustusasiakirjojen haltijoiden hakemukset sekä sellaisten tämän sopimuksen 18—22 artiklassa tarkoitettujen henkilöiden hakemukset, joilla on tuomioistuimen antama todistus siitä, että he matkustavat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa, ja myöntävät viisumin tai ilman maksutta.

31 artikla

Tuomioistuimen ja kolmansien osapuolten välisten riitojen ratkaisu

Perussäännön mukaisia sopimusvaltioiden kokouksen valtuuksia ja velvollisuuksia rajoittamatta tuomioistuin laatii määräykset sopivista riitojenratkaisukeinoista:

a) sellaisia sopimuksista johtuvia ja muita yksityisoikeudellisia riitoja varten, joiden osapuolena tuomioistuin on;

b) sellaisia riitoja varten, jotka koskevat tässä sopimuksessa tarkoitettuja henkilöitä, joilla on tuomioistuimeen liittyvään viralliseen asemaan tai tehtävään perustuva koskemattomuus, jollei koskemattomuudesta ole luovuttu.

32 artikla

Tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisu

1. Kaikki tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat kahden tai useamman sopimusvaltion väliset taikka tuomioistuimen ja sopimusvaltion väliset riidat ratkaistaan neuvotteluin tai muun sovittuun riitojenratkaisumenettelyyn avulla.

2. Jos riitaa ei ole ratkaistu tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun toinen riidan osapuolista on pyytänyt sitä kirjallisesti, riita saatetaan jommankumman riidan osapuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi tämän artiklan 3–6 kappaleen mukaista menettelyä noudattaen.

3. Välimiesoikeus koostuu kolmesta jäsenestä. Kumpikin riidan osapuolista valitsee

Court confirming that they are travelling on the business of the Court, shall be dealt with by the States Parties as speedily as possible and granted free of charge.

Article 31

Settlement of disputes with third parties

The Court shall, without prejudice to the powers and responsibilities of the Assembly under the Statute, make provisions for appropriate modes of settlement of:

(a) Disputes arising out of contracts and other disputes of a private law character to which the Court is a party;

(b) Disputes involving any person referred to in the present Agreement who, by reason of his or her official position or function in connection with the Court, enjoys immunity, if such immunity has not been waived.

Article 32

Settlement of differences on the interpretation or application of the present Agreement

1. All differences arising out of the interpretation or application of the present Agreement between two or more States Parties or between the Court and a State Party shall be settled by consultation, negotiation or other agreed mode of settlement.

2. If the difference is not settled in accordance with paragraph 1 of this article within three months following a written request by one of the parties to the difference, it shall, at the request of either party, be referred to an arbitral tribunal according to the procedure set forth in paragraphs 3 to 6 of this article.

3. The arbitral tribunal shall be composed of three members: one to be chosen by each party to the difference and the third, who shall be the chairman of the tribunal, to be chosen by the other two members. If either party has failed to make its appointment of

yhden jäsenen ja nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen jäsenen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana. Jos jompikumpi riidan osapuolista ei ole nimittänyt välimiesoikeuden jäsentä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen riidan osapuoli on nimittänyt ensimmäisen jäsenen, viimeksi mainittu osapuoli voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä tekemään tarvittavan nimityksen. Mikäli kaksi ensin nimitettyä jäsentä eivät kahden kuukauden kuluessa nimityksestään pääse sopimukseen välimiesoikeuden puheenjohtajan nimityksestä, kumpi tahansa riidan osapuolista voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä valitsemaan puheenjohtajan.

4. Välimiesoikeus päättää omista menettelytavoistaan ja riidan osapuolet vastaavat välimiesmenettelyn kustannuksista välimiesoikeuden päätöksen mukaisesti, jolleivät riidan osapuolet toisin sovi.

5. Välimiesoikeus tekee riitaa koskevan päätöksensä äänten enemmistöllä tämän sopimuksen määräysten ja sovellettavien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti. Välimiesoikeuden päätös on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia.

6. Välimiesoikeuden päätös annetaan tiedoksi riidan osapuolille, kirjaajalle ja pääsihteerille.

33 artikla

Tämän sopimuksen soveltaminen

Tämä sopimus ei rajoita asiaan liittyvien kansainvälisen oikeuden sääntöjen soveltamista, mukaan lukien kansainvälisen humanitaarisen oikeuden säännöt.

34 artikla

Allekirjoittaminen, ratifioiminen, hyväksyminen ja liittyminen

1. Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille 10 päivästä

a member of the tribunal within two months of the appointment of a member by the other party, that other party may invite the President of the International Court of Justice to make such appointment. Should the first two members fail to agree upon the appointment of the chairman of the tribunal within two months following their appointment, either party may invite the President of the International Court of Justice to choose the chairman.

4. Unless the parties to the difference otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own procedure and the expenses shall be borne by the parties as assessed by the tribunal.

5. The arbitral tribunal, which shall decide by a majority of votes, shall reach a decision on the difference on the basis of the provisions of the present Agreement and the applicable rules of international law. The decision of the arbitral tribunal shall be final and binding on the parties to the difference.

6. The decision of the arbitral tribunal shall be communicated to the parties to the difference, to the Registrar and to the Secretary-General.

Article 33

Applicability of the present Agreement

The present Agreement is without prejudice to relevant rules of international law, including international humanitarian law.

Article 34

Signature, ratification, acceptance, approval or accession

1. The present Agreement shall be open for signature by all States from 10 September 2002 until 30 June 2004 at United Nations Headquarters in New York.

2. The present Agreement is subject to ra-

syyskuuta 2002 lukien 30 päivään kesäkuuta 2004 saakka Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa.

2. Tämän sopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden on ratifioitava tai hyväksyttävä se. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan pääsihteerin huostaan.

3. Tämä sopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille. Liittymiskirjat talletetaan pääsihteerin huostaan.

35 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona kymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu pääsihteerin huostaan.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän sopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona se on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa pääsihteerin huostaan.

36 artikla

Muutokset

1. Sopimusvaltio voi ehdottaa muutoksia tähän sopimukseen sopimusvaltioiden kokouksen sihteeristölle osoitetulla kirjallisella tiedonannolla. Sihteeristö toimittaa muutosehdotuksen kaikille sopimusvaltioille ja sopimusvaltioiden kokouksen puheenjohtajistolle pyytäen samalla, että sopimusvaltiot ilmoittavat sihteeristölle haluavatko ne sopimusvaltioiden tarkistuskonferenssin koolle kutsumista ehdotuksen käsittelyä varten.

2. Jos sopimusvaltioiden enemmistö on kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun sopimusvaltioiden kokouksen sihteeristö on toimittanut muutosehdotuksen sopimusvaltioille, ilmoittanut sihteeristölle, että ne haluavat tarkistuskonferenssin koolle kutsu-

tification, acceptance or approval by signatory States. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General.

3. The present Agreement shall remain open for accession by all States. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General.

Article 35

Entry into force

1. The present Agreement shall enter into force thirty days after the date of deposit with the Secretary-General of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For each State ratifying, accepting, approving or acceding to the present Agreement after the deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the deposit with the Secretary-General of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 36

Amendments

1. Any State Party may, by written communication addressed to the Secretariat of the Assembly, propose amendments to the present Agreement. The Secretariat shall circulate such communication to all States Parties and the Bureau of the Assembly with a request that States Parties notify the Secretariat whether they favour a Review Conference of States Parties to discuss the proposal.

2. If, within three months from the date of circulation by the Secretariat of the Assembly, a majority of States Parties notify the Secretariat that they favour a Review Conference, the Secretariat shall inform the Bureau of the Assembly with a view to convening such a Conference in connection with the next regular or special session of the Assembly.

mista, sihteeristö ilmoittaa sopimusvaltioiden kokouksen puheenjohtajistolle tarkoituksesta kutsua konferenssi koolle sopimusvaltioiden kokouksen seuraavan sääntömääräisen tai erityisistunnon yhteydessä.

3. Sellaisen muutoksen hyväksyminen, josta ei päästä yksimielisyyteen, edellyttää läsnä olevien ja äänestävien sopimusvaltioiden kahden kolmasosan ääntenemmistöä, edellyttäen kuitenkin, että sopimusvaltioiden enemmistö on läsnä.

4. Sopimusvaltioiden kokouksen puheenjohtajisto ilmoittaa välittömästi pääsihteerille muutoksesta, jonka sopimusvaltiot ovat hyväksyneet tarkistuskonferenssissa. Pääsihteerä toimittaa tarkistuskonferenssissa hyväksytyin muutoksen kaikille sopimusvaltioille ja allekirjoittajavaltioille.

5. Muutos tulee voimaan sen ratifioineiden tai hyväksyneiden sopimusvaltioiden osalta kuudenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaksi kolmasosaa niistä valtioista, jotka olivat sopimuspuolia muutoksen hyväksymispäivänä, ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa pääsihteerin huostaan.

6. Kunkin sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy muutoksen sen jälkeen, kun vaadittu määrä ratifioimis- tai hyväksymiskirjoja on talletettu, muutos tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona sopimusvaltio on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

7. Valtiota, josta tulee tämän sopimuksen sopimuspuoli muutoksen 5 kappaleen mukaisen voimaantulon jälkeen, eikä se ole ilmaissut muuta aikomusta,

a) pidetään muutetun sopimuksen sopimuspuolena; ja

b) pidetään muuttamattoman sopimuksen sopimuspuolena suhteessa sellaisiin sopimusvaltioihin, jota muutos ei sido.

37 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän sopimuksen pääsihteerille osoitetulla kirjalli-

3. The adoption of an amendment on which consensus cannot be reached shall require a two-thirds majority of States Parties present and voting, provided that a majority of States Parties is present.

4. The Bureau of the Assembly shall immediately notify the Secretary-General of any amendment that has been adopted by the States Parties at a Review Conference. The Secretary-General shall circulate to all States Parties and signatory States any amendment adopted at a Review Conference.

5. An amendment shall enter into force for States Parties which have ratified or accepted the amendment sixty days after two thirds of the States which were Parties at the date of adoption of the amendment have deposited instruments of ratification or acceptance with the Secretary-General.

6. For each State Party ratifying or accepting an amendment after the deposit of the required number of instruments of ratification or acceptance, the amendment shall enter into force on the sixtieth day following the deposit of its instrument of ratification or acceptance.

7. A State which becomes a Party to the present Agreement after the entry into force of an amendment in accordance with paragraph 5 shall, failing an expression of different intention by that State.

(a) Be considered a Party to the present Agreement as so amended; and

(b) Be considered a Party to the unamended Agreement in relation to any State Party not bound by the amendment.

Article 37

Denunciation

1. A State Party may, by written notification addressed to the Secretary-General, denounce the present Agreement. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification, unless the notification specifies a later date.

sella ilmoituksella. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona ilmoitus on vastaanotettu, jollei ilmoituksessa mainita myöhempää päivämäärää.

2. Irtisanominen ei vaikuta millään tavoin sopimusvaltion velvollisuuteen täyttää sellaiset tähän sopimukseen perustuvat velvoitteensa, jotka sillä olisi kansainvälisen oikeuden nojalla tästä sopimuksesta riippumatta.

38 artikla

Tallettaja

Pääsihteeri on tämän sopimuksen tallettaja.

39 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämän sopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan pääsihteerin huostaan.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

2. The denunciation shall not in any way affect the duty of any State Party to fulfil any obligation embodied in the present Agreement to which it would be subject under international law independently of the present Agreement.

Article 38

Depositary

The Secretary-General shall be the depositary of the present Agreement.

Article 39

Authentic texts

The original of the present Agreement, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General.

IN WITNESS THEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto, have signed the present Agreement.